

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Oktober 7
1972

Poština plačana v gotovini.

MALI OGLASI

Prodajam koker španjele, črno bele, stare po 4 mesece, z rodovnikom. Davorin Hočevar, Cankarjeva 21, 61240 Kamnik.

Prodajam koker španjela z rodovnikom, starega 17 mesecev. Jeran, Gorkičeva 2, 61000 Ljubljana.

Prodajam lovsko puško brezpetelinko Monte Carlo, kal. 12-12 x 70 in karabin kal. 8 x 57. Ludvik Kranjc, Podkraj 91, 61430 Hrastnik.

Prepariram po najnovejši metodi vse vrste divjadi, ptice in sesalce, ter montiram trofeje. Zaščitene živali ne sprejemam v delo. Dr. Ivan Cernjak, Podtopoli 49, 61000 Ljubljana, tel. (061) 63-186.

Prodajam mlade koker španjele, stare 4 mesece, 2 psa, 3 psice. Ivan Držanič, Trebež 41, 68253 Artiče.

Prodajam mladiče nemške kdl. ptičarje, poležene 3. jun. 1972. Starši s prav dobro oceno. Alojz Unetič, Gorica 22, 68273 Leskovec pri Krškem.

Prodajam mlade zlato rumene koker španjele in mlade jelenje rjave kdl. jazbečarje. Oboji odličnega rodu. Mirko Šimunović, Strossmayerova 61, 56270 Županja.

Prodajam lov. terierja z rodovnikom, posebno dober za čuvaja, star 3 leta - in kdl. ptičarja, starega 5 mesecev, prav dobrih staršev. Klemenčič, Vikrče 16/B, 61211 Šmartno.

Prodajam štiri kdl. istr. goniče, stare 3 mesece in brak-jazbečarja, starega tri leta, s prav dobro oceno. Lado Nučič, Predole 9, 61290 Grosuplje.

Ugodno prodajam dobro ohranjeno risanico 8 x 57 z daljnogledom in polrisanico 16-8 x 58 R z daljnogledom. Andrej Eržen, Na plavžu 3, 64228 Železniki.

Kupim klešče za ulivanje krogel kalibra 9,3 mm. Janez Hartman, T. Čečeve 7, 63000 Celje.

Kupim dobro ohranjeno šibrenico kalibra 32 ali 28. Josip Čukac, Stojana Matiča 24, 55300 Slav. Požega.

Republiška tekma psov vseh pasem po krvnem sledu za pokal DLP pod pokroviteljstvom LD Jezero-Komen
22. oktobra 1972 v Komnu
Podrobneje v tej številki stran 221!

Od 7. do 15. oktobra
na mariborskem razstavišču
naša največja tovrstna prireditev

SLOVENSKA LOVSKA RAZSTAVA MARIBOR 1972

pod pokroviteljstvom predsednika
Izvršnega sveta SRS Staneta Kavčiča

Lovci, vaši svojci in znanci, lovske družine in druge lovske organizacije! Obiščite to veličastno prireditev, ki prvič predstavlja vse slovensko lovstvo v tako bogatem obsegu!

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)
Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda, Zoli in Bernardelli

Foto Rado Cenčič: Poziv na lov in na Slovensko lovsko razstavo v Mariboru

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LV. letnik

št. 7

oktober-vinotok 1972

Vsebina

Rado Pehaček	Ob Slovenski lovski razstavi Maribor 72	194
Ing. Alojz Černe	Ostrel male divjadi	195
Francè Avčič	»Mercedes« med lovskimi repetirkami	200
Ludvik Marič	Lovski izpit	203
Miloš Kelih	Gamsi na Gorenjskem in avstrijskem Koroškem	204
Drago Predan	Jesenska idila	204
Vinko Sterle	Past za zankarje	206
Tone Černač	V spomin Milanu Majcnu in njegovim	207
Tone Svetina	Lovčeva hči – VII.	209
Po lovskem svetu:	Odstrel na švedskem in Danskem – M. Š.	212
	O gospodarjenju z gamsi – Miloš Kelih	212
Lovski oprtnik:	Kako na divje prašiče – J. Žagar	213
	Spremenimo lovni čas na srnjaka – L. Mihev	213
	Grešno razmišljanje – I. Veber	214
Mladi pišejo		216
Fotoamater		216
Lovska organizacija:	Uvedba lovskih listov na Slovenskem – L. Cafuta	217, 219
Jubilanti		219
V spomin:	Jožetu Rantu	220
	Akad. kipar prof. Janez Sajevec	220
Lovska kinologija		221
Lovsko izrazoslovje:	Divji zajec – C. F.	223
Šaljive		224

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Uredniški odbor: Tone Svetina, glavni urednik; Francè Cvenkel, odgovorni urednik; prof. dr. Stane Valentinčič, dipl. ing. Anton Simonič, Vladimir Pleničar. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca«, Župančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. – Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 50 din. Za druge naročnike je letna naročnina 55 din; za inozemstvo 70 din; posamezna številka 4,50 din. – Cene malim oglasom za člane lov. organizacij: do 15 besed 6 din, od 15 do 25 besed 7 din, od 25 do 35 besed 9 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. – Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. – Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Maribor, glavni trg

Foto D. Škofič

Ob Slovenski lovski razstavi Maribor 1972

Rado Pehaček, predsednik Lovske zveze Slovenije

Sedmega oktobra odpiramo v Mariboru republiško lovsko razstavo trofej, uplenjenih v 20. stoletju na Slovenskem (oziroma na ozemlju, ki danes sodi v republiko Slovenijo).

Zakaj smo se odločili za razstavo, sprva zamišljeno kot razstava mariborske lovske zveze? Kaj hočemo z njo doseči, kaj pomeni za nas, lovce v Sloveniji, na širšem jugoslovanskem prostoru in v mednarodnem lovskem svetu?

Vsi danes priznavamo, kako so se v letih po osvoboditvi v naši mladi republici opravile korenite družbene spremembe. Iz težkih časov smo prešli v svoj izvorni socialistični sistem, od nuje in prisiljeva-

nja v demokracijo, dogovarjanje, samoupravljanje. Temeljito so se spreminjali odnosi v družbeno-političnem, socialnem, gmotnem, tehničnem, kulturnem in še v marsikaterem oziru.

Se je tudi v lovstvu kaj spremenilo? Je kaj novega, je v čem drugače, kakor je bilo? Je lovstvo mar imuno proti družbenim spremembam?

Sleherni naš lovec ve, da lovstvo ne more, ne sme stati ob strani teh velikih sprememb, in čuti, kako je tudi tu vse polno novega – pogledov, vprašanj, iskanj rešitev za stare probleme, ki terjajo vključevanje v drugačen tok, če hočemo v korak z razvojem družbenih od-

nosov in če nočemo izgubiti perspektiv.

Še je dosti starega. Tudi del tradicije je še konservativen, čeprav kopni pod žarki novega.

Divjad, vemo, ni več lastnina uplenitelja, je družbena lastnina in se kot dohodek posredno ali neposredno vrača spet v lovišče. Lov ni privilegij ne pravica. Je odgovorna naloga, je zaščita, je gojitev in ohranitev vseh živalskih vrst.

Lovstvo ni več kasta, zaprta družba izbrancev, niti ceh. Lovstvo je – pod urejenimi pogoji – vsem občanom odprt kolektiv, kolektiv zaščitnikov divjadi in ljubiteljev narave. Je, bomo rekli, kulturna stopnja.

Lovec ni privilegiranec, izbranec, iskalec gmotnih koristi, ampak družbeno političen delavec: prostovoljno je prevzel od družbe zaupano nalogo varuha okolja, zaščitnika, gojitelja, upravljalca družbene lastnine.

Koristi v nekdanjem pomenu ni več. Privilegijev ni več. Ni več posebne družbe.

Kaj torej ostane?

Če bi to bilo vse – ničesar. Pa ni, in ni bilo. Lovstvo je tako širok pojem, tako globok in vseobsežen, pa tolikanj pretkan z življenjem, da mu vse novo daje samo nove razsežnosti.

Ostane nam, prvo, tradicija. In požrtvovalnost naših prednikov. In dosedanje dolgoletno delo, trud tistih lovcev v naših vrstah, ki so se borili za napredek lovstva in nam omogočili, da v novi družbi lahko zasedemo mesto, ki lovstvu gre. Ostane nam ljubezen do narave, ta zavestna naloga današnjega človeka. Že zavoljo samohranitve moramo naravo varovati in jo tudi obvarovati. Ostane nam ljubezen do divjadi, tega plemenitega okrasa našega okolja. Bridko namreč spoznavamo, da rast civilizacije in kulture ni le v mrgolenju pločevine, drveče po cestah, pa tudi ne v velikosti in številčnosti kulturnih spomenikov. Ostaja nam prepričanje, da naša skrb in trud za divjad pomenita družbeno koristno delo. Ostaja entuziazem, da gledamo divjad ne kot meso in še trofejo, temveč negovano, lepo raščeno, oskrbovano, v očarljivosti narave harmonično uspevajoče bitje. Ostanejo nam nepozabna doživetja ranih juter v gorah, večerov po gozdovih. Ostajajo nam nesebičnost, tovarištvo, požrtvovalnost, želja po napredku – vrline torej, ki dvigajo naš kolektiv v sam vrh naše družbe. Ostane nam poziv, naj se pridružijo vsi tisti, ki sprejemajo naše poglede, naše cilje. Ostane še in še.

To, in še marsikaj hočemo prikazati z razstavo v Mariboru.

In ko se tako predstavljamo široki javnosti, želimo, da nas tako gleda, take sprejme.

Za nas, slovenske lovce, je razstava v Mariboru ne le prireditelj, ampak tudi seštevek uspehov, podlaga za razčlenbo našega dela, potrdilo o pravilnosti poti in kaži-pot za jutri. Mariborska razstava nam pomeni nemalo ponosen pogled nazaj in je mejnik za mlajše lovce, saj bodo ob njem lahko zmeraj ocenjevali naše skupno delo in uspehe.

Monografija Lovske trofeje na Slovenskem, izšla kot tretja knjiga Zlatorogove knjižnice – član katere bo moral res postati sleherni slovenski lovec – pa predstavlja zgodovinsko spričevalo, ki je nam in bo našim naslednikom samo v zadovolženje.

Socialistična republika Slovenija in vsa naša jugoslovanska skupnost

dobivata z mariborsko razstavo prispevek k razvijanju, k humanizaciji samoupravno družbenih odnosov in potrdilo o visoki vrednosti našega socialističnega sistema, v katerem je dovolj prostora za vse, ki svoje delo usmerjajo k poštemu skupnemu cilju.

Na tem mestu se zahvaljujem Mednarodnemu lovskemu svetu (C.I.C.) za mednarodno verifikacijo naše razstave. To nam daje priznanje tudi v zunanjem merilu in pomeni poudarjeno vrednotenje dela in naprednih prizadevanj sicer malega slovenskega naroda.

Globoko sem tudi prepričan, da se lahko v imenu vseh slovenskih lovcev zahvalim tovarišu Stanetu Kavčiču, predsedniku Izvršnega sveta SRS, za pokroviteljstvo nad Slovensko lovsko razstavo v Mariboru.

Odstrel male divjadi

Ing. Alojz Černe

Osnovna naloga lovske organizacije je gospodarjenje z divjadjo, z namenom, da jo ohranimo v takem številu, ki ga dopuščajo življenjski pogoji v lovišču. Številčno stanje oz. populacija je odvisna od posameznih vrst divjadi in razmer, v katerih divjad živi. Posamezne vrste lahko obstajajo le, če so zastopane v dovolj velikem številu. Priroda sama regulira številčni delež posameznih vrst. Tako imajo vrste, ki se hranijo z rastlinsko hrano, večjo reproduktivno sposobnost zaradi ohranitve pred mesojedimi vrstami, ki nimajo oz. imajo manj zatiralcev.

Zanimivo je, da je bila mala divjad, kljub največjemu številu sovražnikov in zelo slabi obrambni sposobnosti (lahak plen), vedno zelo številna. Narava je dala tej

divjadi izredno plodnost, kar je glavna obrambna moč pred naravnimi uničevalci. Garancija za obstoj te divjadi je torej njena velika številčnost na poljedelskih površinah.

V novejšem času, ko je največjo vlogo regulatorja številčne zastopanosti posameznih vrst divjadi prevzel človek, opažamo pri nekaterih vrstah upadanje populacije, ki ogroža celo obstoj posameznih vrst. Vprašamo se lahko, ali je število, ki ga je postavil človek z bonitiranjem za malo divjad, sploh še v mejah, da divjad lahko še nadalje obstaja, ali pa je bonitirani stalež že tako majhen, da ogroža obstoj vrste, ne da bi divjad odstreljevali. To velja zlasti za nižje bonitetne razrede, v katerih je bonitirano število po površinski

enoti (100 ha) izredno majhno. Predvsem pa moramo upoštevati, da sedaj poljska divjad utrpí več izgub zaradi poslabšanja življenjskih pogojev, kakor po predatorjih.

Pri gospodarjenju z divjadjo se v zadnjem času vse bolj kaže potreba po enotnih gojitvenih kriterijih, ki veljajo za širša območja ali bazene. Zlasti pri veliki divjadi, ki mora biti zastopana v dovolj številni populaciji, katere življenjski prostor obsega več območij lovskih družin ali celo lovskih zvez. Tudi mala divjad pri tem ni kdove kaj izvzeta, čeprav jo štejemo za tipično teritorialno divjad. Zvestobo do določenega kraja kaže le, če je številčno zastopana na širšem območju, sicer pa prav tako migrira (se seli). Pri mali divjadi so poznane mikromigracije (majhne selitve) glede na letni čas in vremenske razmere. Poznane so zlasti jesenske selitve zajcev, ko se na določenih ugodnejših mestih zbere večje število zajcev s širšega

predela, ki pa je često izven meje enega lovišča. Tako lahko neka LD izvrši pretirano velik odstrel na račun ene ali več sosednjih družin. Še večji nagon po selitvi kaže v zadnjem času jerebica. Pri nas so opazne jesenske selitve na sečoveljsko polje, od tu pa se seli na področje Istre. Več LD je že javilo, da so v jeseni opazili večjo kito jerebic, ki so po nekaj dneh izginile. Da se jerebica seli, je verjetno vzrok v tem, ker je postala redka, zato se jeseni počuti ogroženo in se preseli na ugodnejša mesta. Odločujoči vzrok za selitve pa je gotovo tudi zgodnje preoranje žitnih strnišč. Prav tako je vedno manj strnišč ajde in prosa, kot glavnih stanišč jerebice. Vprašanje kritičnega številčnega upadanja zajca in jerebice, kot posledico nepravilnega gospodarjenja in poslabšanja naravnih pogojev, smo prvič resneje načeli na občnem zboru LZS I. 1970 v Radencih. Sprejeti sklepi o zaščiti zajca in jerebice so dali že po

enem letu vidne rezultate. Povsod se je zajčji stalež očitno popravil. Že takoj pa se kaže težnja po povečanem odstrelu, čeprav zajec še zdaleč ni dosegel bonitiranega števila. Zato obstaja bojazen, da bo zaradi nepravilnega gospodarjenja (prevelikega odstrela) zajec lahko že v nekaj letih spet predmet kritične obravnave. Zato bi bilo prav, da začnemo z vso malo divjadjo gospodariti po podobnih gojitvenih načelih, kakor veljajo za veliko divjad.

Osnova bodočega gospodarjenja bo morala biti temeljito ocenjevanje življenjskih pogojev in temu primerna določitev številčnosti divjadi – bonitiranje, enotni gojitveni kriteriji za zaokrožena območja – bazene, natančnejše ugotavljanje spomladanskega staleža, realna ocena prirastka in pravilen odstrel. Kriteriji bonitiranja za malo divjad so dobri in jih tudi v bodoče ne bo treba menjati. Tudi številčna zastopanost divjadi po enoti površine za I., II. in III. bon. razred. je dovolj velika, da se divjad z uspehom lahko reproducira. Popraviti pa bo nujno treba prirastek, ki je sedaj glede na poslabšanje naravnih pogojev mnogo manjši, kot ga določa sedanje bonitiranje. Na podlagi petletnih raziskav so v Vojvodini ugotovili v povprečju letni prirastek 1,6 zajcev na zajko. Prav tako bo treba za zajca in jerebico ukiniti 5. bon. razred, za katerega je določen spomladanski stalež 5–8 živali na 100 ha, prirastek pa le 2–4, kar komaj pokriva izgube po mesojedih živalih, poljedelstvu in prometu. Zato bi morali v vseh loviščih, ki ne pridejo več v 4. bon. razred., prepovedati vsak lov na zajca in jerebico. Drugače je s fazanom, ki ga z uspehom vlagamo v lovišča. Stalež divjadi, ki ga določa bonitiranje, mora biti osnova za gospodarjenje, izpod katerega ne smemo, pa čeprav za ceno skromnega odstrela ali celo prepovedi lova za več let.

Foto B. Krže

Za boljše gospodarjenje z malo divjadjo bo treba določiti enotne kriterije gojitve za širša območja ali bazene. Zlasti bo treba planirati vlaganje in odstrel v okviru bazena.

Ugotavljanje spomladanskega staleža

Ena izmed osnovnih nalog gospodarjenja z divjadjo je evidentiranje oz. ugotavljanje njenega spomladanskega staleža. Če ne vemo, kaj v lovišču imamo, obstaja vedno bojazen, da odstrelimo preveč. Stalež ugotavljamo ali ocenjujemo na različne načine. Pri fazanih in jerebicah ga ugotavljamo najlažje pozimi na krmiščih. Težje je ugotavljanje zajčjega staleža. Vse bolj se kaže potreba, da zajca preštejemo s kontrolnimi pregoni na odrejenih površinah, ki kažejo poprečje lovišča. V lovišču odredimo v ta namen eno ali več kontrolnih površin, ki zavzemajo 20 do nekaj 100 ha površine in jih prečesemo v strelski vrsti, kjer so gonjači 4–6 m vsak-sebi, zajce pri tem dvignemo in jih preštejemo. Dobljeno število preračunamo na celotno površino lovišča. Če imamo v lovišču več bonitetnih razredov, naredimo kontrolni pregon v vsakem bonitetnem razredu posebej.

Ugotavljanje prirastka

Po pravilu bi morali za ocenitev prirastka poleg pomladanskega staleža ugotoviti še jesenski stalež, razlika pa bi dala prirastek.

Ker je jeseni štetje divjadi zelo težko, ugotavljamo prirastek lahko tudi na druge načine. Tako so v Vojvodini osvojili način ugotavljanja prirastka po metodi tehtanja očesnih leč pri zajcu. Teža očesnih leč pri mladih zajcih se razlikuje od starih. V Sloveniji smo v lanskem letu kontrolirali prira-

stek po tako imenovanem Strohovem znamenju, to je po ugotavljanju nezarasle kosti, ki jo občutimo v obliki grbice, grahove velikosti, na zunanji strani, 1 cm nad zapetjem sprednjih zajčjih nog. Kontrolo smo izvršili na 1028 zajcih in ugotovili v poprečju za Slovenijo letni prirastek 2 dorasla mladiča na zajko. Slaba stran te metode je, da ta znak izgine po trditvah nekaterih v starosti 1 leta, po drugih pa po 8 mesecih. Profesor Rick, ki je kontroliral starost zajcev s tehtanjem očesnih leč, meni, da že oktobra izgine Strohovo znamenje pri 10–20 % zajcev. Ker je metoda določanja starosti po Strohovem znamenju, kljub možnosti manjših napak, zelo preprosta, jo lahko s pridom uporabljamo. Da bi naredili čim manj napak, naj bi ugotavljali starost zajcev po tej metodi do konca oktobra. Ocenitev starosti bi morala izvršiti posebna komisija lovške družine, bazena ali področne lovške zveze. Na podlagi ocenitve starosti se izračuna procent mladih pa se izračuna prirastek. Šele na podlagi ugotovljenega prirastka bi naredili oz. spremenili odstrelni plan LD, bazena ali področne LZ. Za lažje izračunavanje smo sestavili **tabelo I**.

Do naslednje tabele smo prišli po enostavnem računu, ki ga pojasnjuje tale primer: Če imamo pomladanski stalež 100 zajcev, prirastek pa le 20 %, je jesenski stalež 120. Od 120 zajcev jesenskega staleža je 20 mladih ali 16 %. Ali obratno, če ugotovimo 16 % mladih, je prirastek 20 %.

Tabela, ki smo jo izdelali za ugotavljanje zajčjega prirastka, je prav tako uporabna za fazana in jerebico. Pri fazanu le v primeru, da izvršimo kontrolo prirastka pri odstrelu fazank. Za kontrolo prirastka pri fazankah in jerebicah bi postopali na enak način kakor pri zajcu; v 15–30 lovnih dneh bi

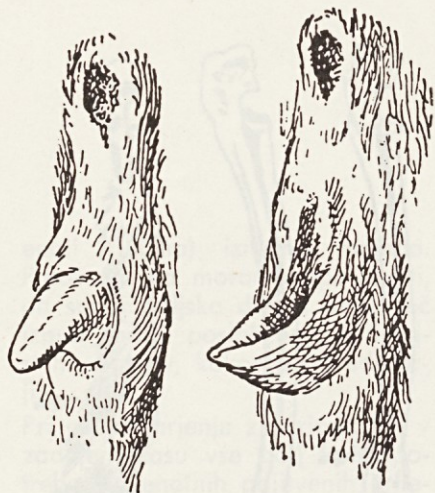

Levo mlad, v sredini star zajec. Puščice označujejo lego Strohovega znamenja

pregledali vse uplenjene fazanke in jerebice in ugotovili procent mladih. Kolikor bi želeli pri fazanu samo z odstreloom petelinov izračunati procent prirastka, tabele za določanje prirastka ne moremo uporabiti. Za grobo kontrolo prirastka samo z odstreloom petelinov si pomagamo lahko takole: Če pri odstreloom ugotovimo enako število mladih in starih, bi

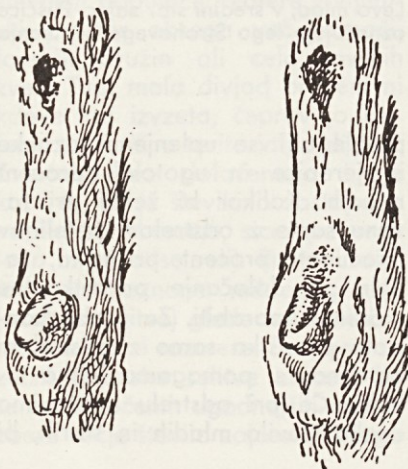
Tabela I – Ugotovitev prirastka

Ugotovljeni % mladih zajcev	Dejanski prirastek v %
16	20
23	30
28	40
33	50
37	60
41	70
44	80
47	90
50	100
52	110
54	120
56	130
58	140
60	150
61	160
63	170
64	180
65	190
66	200

♂

♀

♂

♀

Zajčje spolovilo. Levo: zgoraj star zajec, spodaj mlad; desno: zgoraj stara zajka, spodaj mlada

bil prirastek 25 % ali 0,4 kljuna na fazanko, ali po **tabeli II**.

V tej tabeli smo upoštevali, da je pomladansko spolno razmerje 1 : 4 v korist fazank. Starost pri fazanu praviloma določamo po

Tabela II

Odstrel petelinov		Prirastek %	Prirastek na fazanko
mladih	starih		
1	1	25	0,4
2	1	100	1,0
4	1	200	2
6	1	300	3

ostrogah: mlad fazan ima kratko in topo ostrogo, starejši daljšo in ostrejšo.

Planiranje odstrela

Pri planiranju odstrela je najvažnejše, da ugotovimo čimbolj natančno spomladanski stalež in prirastek. Prirastek, zmanjšan z določenim odstotkom na račun zimskih izgub od spomladanskega staleža, je odstrel. Na podlagi statističnih podatkov smo izračunali, da znašajo zimske izgube pri zajcu in fazanu okoli 20 %, pri jerebici 30–50 % od spomladanskega staleža.

Odstrel zajcev. V lovišču imamo npr. 300 živali spom. staleža. Ob ugotavljanju starosti po Strohovem znaku smo ugotovili npr. 47 % mladih zajcev. Iz tabele je razvidno, da je prirastek v tem primeru 90 %. **Glej tabelo III!**

Kolikor imamo dejanski stalež izpod bonitiranega, se odločimo za eno ali dveletno zaščito zajca ali da stalež povečamo postopno.

Primer: Po bonitiranju bi morali imeti 600 zajcev sp. staleža, dejansko pa jih imamo le 200.

V tabeli je upoštevan vsakoletni 100 % prirastek (2 mladiča na zajko). **Glej tabelo IV!**

Odstrel fazanov. Fazan je poligamist (en petelin ima več kokoši). Petelin zbere proti koncu marca ali v aprilu določeno število fazank in jih rasti. Praksa je pokazala, da je najidealnejše, če je v tem času spolno razmerje za 1. in 2. bon. razred 1 : 4 do 1 : 6, za druge bon. razrede pa 1 : 3 do 1 : 4 v korist fazank. Fazan je sposoben oploditi v voljerski reji tudi do 15 fazank. V naravi si pa takšnega spolnega razmerja ne moremo privoščiti iz preprostega razloga, ker bi ob poginu enega petelina ostalo veliko kokoši neplojenih. Tudi preozko spolno razmerje, npr. 1 : 1, 1 : 2 ali 1 : 3, v boljših fazanjih predelih ni zaželeno. V tem primeru petelini preveč nadlegujejo fazanke in jih celo motijo pri valjenju.

Ker uravnavamo spolno razmerje pri fazanu zgolj z odstrelom, moramo jesenski odstrel planirati tako, da imamo v času parjenja takšno spolno razmerje, ki ga zahteva posamezen bonitetni razred. Pri normalnem (bonitiranem) staležu odstrelimo razen petelinov

Tabela III

Spomladanski stalež	Prirastek v %	Dejanski prirastek	20 % izgub od sp. stalež.	Odstrel
300	90	270	60	210

Tabela IV

Spomladanski stalež	Prirastek	Jesenski stalež	Spom. stalež in 20 % zim. izgub	Odstrel
200	200	400	360	40
300	300	600	480	120
400	400	800	600	200
500	500	1000	720	278
600	600	1200	720	480

tudi določen odstotek kokoši. Za odstrel samo petelinov ni nobenih razlogov. Ponavadi jih postrelimo preveč. Če lovci opazijo pozno jeseni ali pozimi na krmiščih skupaj nekaj petelinov, jih vedno zbode v oči, češ da so jih premalo postrelili. Temu pa ni tako; fazani-petelini se v jesenskem času zberejo v skupine in se držijo zase. Zato moramo koncentracije petelinov jemati z rezervo, saj se zberejo iz pretežnega dela ali celo iz vsega lovišča. Mnenja lovcev, da fazank ne kaže streljati, ker jih mnogo propade v času gnezdenja, so za vzpostavitev normalnega spolnega razmerja neutemeljena. Fazan mora biti v pravilnem spolnem razmerju marca, ne pa junija, v času košnje. Izgube ob košnji štejemo v zmanjšan prirastek, za kar pa moramo puščati ustrezno velik stalež v pravilnem spolnem razmerju.

Določitev fazanov in fazank za odstrel. Število za odstrel je prirastek, zmanjšan za 20% na račun zimskih izgub od spomladanskega staleža. Prirastek pri fazanu je glede na številne izgube razmeroma majhen. V dobrih letih in boljših rajonih računamo 2 kljuna na fazanko. Sicer pa prirastek izračunamo s kontrolnim odstrelom, kakor že omenjeno. Procent prirastka pa preračunamo v število kljunov na fazanko.

Primer za odstrel fazanov pri spomladanskem staležu 100 kljunov v spolnem razmerju 1:4 in pri prirastku 2 fazana na fazanko: **tabela V.**

Račun poenostavimo tako, da od prirastka odštejemo zimske izgube in dobimo odstrel.

Primer ugotovitve odstrela ob spomladanskem staležu 375 kljunov: **tabela VI.**

V lovišču, kjer stalež ne dosega bonitiranega oz. povsod, kjer želimo stalež povečati, se odloči-

Tabela V

	Fazanke	Petelini	Spol. razmerje
spomladanski stalež	80	20	4 : 1
prirastek	80	80	1 : 1
jesenski stalež	160	100	
20 % izgub od spomladanskega staleža	16	4	
spomladanski stalež + 20 % izgub	96	24	
odstrel	64	76	

Tabela VI

	Fazanke	Fazani	Spol. razmerje
spomladanski stalež	300	75	4 : 1
prirastek	300	300	1 : 1
20 % izgub	60	15	
odstrel	240	285	

Tabela VII

	Fazanke	Fazani	Spol. razmerje
spomladanski stalež	80	20	4 : 1
prirastek (2 na fazanko)	80	80	
jesenski stalež	160	100	
20 % izgub od jesenskega staleža	32		
spomladanski stalež fazank	128	32 + 20 % zim. izgub	
spomladanski stalež fazanov in fazank	128	38	
odstrel petelinov		62	

Tabela VIII

Spomladanski stalež		Prirastek		Jesenski stalež		Odstrel	
fazanke	fazani	fazanke	fazani	fazanke	fazani	fazanke	fazani
100	25	100	100	200	125	80	95
200	50	200	200	400	250	160	190
300	75	300	300	600	375	240	285
400	100	400	400	800	500	320	380
500	125	500	500	1000	625	400	475
600	150	600	600	1200	750	480	570
700	175	700	700	1400	875	560	665
800	200	800	800	1600	1000	640	760
900	225	900	900	1800	1125	720	855
1000	250	1000	1000	2000	1250	800	950

Pregledani zajci za ugotovitev starosti in ocenitev prirastka v loviščih 44 lovskih družin

LZ - LD	Štev. zajcev	Mladi	Stari
Bela krajina			
Sinji vrh	2	1	1
Smuk-Semič	14	10	4
Postojna			
Črna jama	5	3	2
Prestranek	2	2	—
Zemon	28	14	14
Kočevje			
Ribnica	22	17	5
Novo mesto			
Mirna peč	15	9	6
Tržišče	21	11	10
Št. Rupert	9	4	5
Otočec	13	7	6
Čatež	19	9	10
Ptuj			
Kog	56	30	26
Cirkovce	165	88	77
Posavje			
Vel. Podlog	7	4	3
Zabukovje	3	2	1
Brežice	7	4	3
Sevnica	18	8	10
Čatež	36	17	19
Ljubljana			
Bistra	5	4	1
Ig	10	5	5
Moravče	5	3	2
Ljutomer			
Bučkovci	12	7	5
Križevci	101	55	46
Gorenjska			
Stol	4	3	1
Šenčur	5	3	2
Idrija			
Javornik	1	1	—
Notranjska			
Rakek	19	9	11
Gorica			
Vipava	89	45	34
Tribuša	2	1	1
Grgar	13	5	7
Hubelj	53	32	21
Vojkovo	33	19	14
Školj	6	4	2
Gorica	57	25	32
Renče	14	8	6
Lijak	30	13	7
Čaven	21	7	14
Tabor	17	10	7
Koper			
Izola	17	9	8
Strunjan	4	3	1
Rižana	18	12	6
Dekani	22	8	14
Koper	49	31	18
Marezige	14	6	8

mo le za odstrel petelinov, ki mora biti ustrezno majhen. Primer: V lovišču imamo 100 kljunov spom. staleža in stalež želimo povečati – **tabela VII.**

Če naredimo kontrolo odstrela fazank na prirastek, dobimo število prirastka po fazanki tako, da iz tabele dobljeni % prirastka pomnožimo z 2. Npr. ugotovili smo 58 % mladih fazank; % prirastka je 140, pomnožen z 2 do 2,4 kljunov prirastka na fazanko. Račun naredimo nato po prejšnjih primerih.

Pomožno tabelo za izračunavanje fazanov in fazank pri prirastku 2 kljuna na fazanko glej na prejšnji strani (**tabela VIII!**)

V tabeli je odstrel prirastka, zmanjšan za 20 % od spomladanskega staleža zaradi zimskih izgub.

Odstrel jerebic. Stalež jerebic je upadel še bolj kritično kakor zajčji. Treba bi jih bilo zaščititi, vse dokler ne dosežemo

bonitiranega staleža. Plan odstrela jerebic naredimo na enak način kakor pri zajcu, le da upoštevamo 30–50 % zim. izgub. Prirastek pri jerebici se giblje v normalnih letih okrog 2 kljuna na par.

Primer izračunanja odstrela jerebic:

Spomladanski stalež	Prirastek 2 kljuna na samico	30 % izgub na stalež	Odstrel
100	100	30	70

Iz primerov za odstrel male divjadi lahko zaključimo, da bo v bodoče predstavljal odstrel le prirastek zadostno velike populacije (bonitiranega staleža), ki bo morala biti v lovišču osnova za obstoj vrste.

»Mercedes« med lovskimi repetirkami – Mannlicher-Schönauer M 72

Francè Avčín

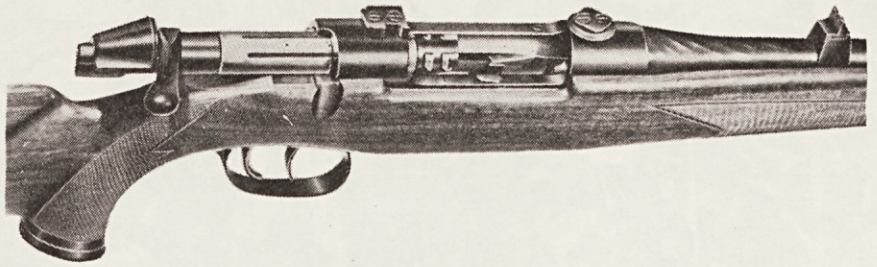
Kdo iz starejših lovskih generacij ne pozna imena Mannlicher-Schönauer? Komu od nas ni zaigralo mlado srce, ko je prvič prijel v roke lično lovsko repetirko s polnim oblesom, dolgo manj kot en meter, težko komaj 3 kg, s cevjo dolžine vsega 46 cm, z nabojem kalibra le 6,5 × 54 M.Sch., a s kroglo težko kar 10 g! Leta 1903 jo je presenečenemu lovskemu svetu predstavila danes staroznana avstrijska orožarna Steyr, rojena leta 1864. Prav ta risanica naših očetov, v stari Avstriji pa njenih cesarskih sinov, ji je prinesla sve-

točni sloves, saj je kmalu postala pojem kakovosti, natančnosti, elegancije. Nešteto divjadi je padlo z njo, tudi prav težke, saj je bila prvotno zamišljena za strel čez muho in kobilico pa niso streljali na daleč kot danes. Strelni daljnogled je takrat veljal še za nelovskega, gledali so ga postrani. Torej ni prida motilo, da je bil zadnji mostič ohišja precepljen, tako da je po zasuku za 90° pred njim nameščeni ročaj zaklepnege čepa mogel skozenj. Motilo pa je pozneje, ko je na M.Sch. veljalo montirati merilni daljnogled, kajti zadnja

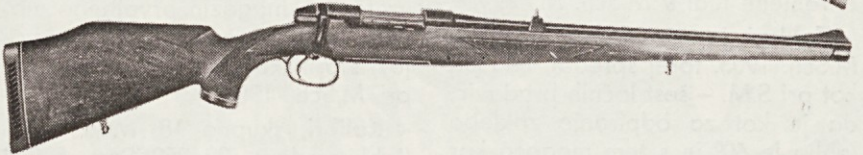
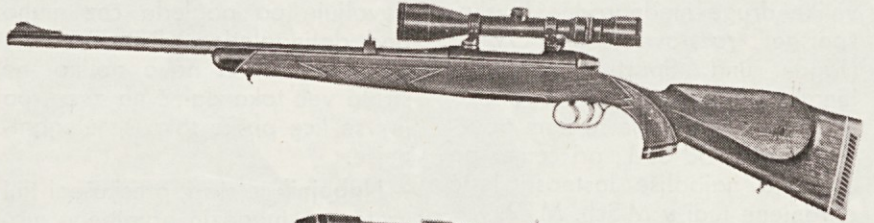
nožica je mogla biti le enojna, stranska na levi strani, pa še dokaj visoko je moral biti nameščen zaradi krilne varovalke in znatnega zasuka ročaja. Od teh dveh slabosti si M.Sch. ni nikdar povsem opomogel.

Tako se je tovarna Steyr nedavno odločila in skonstruirala poleg staroslavnega M.Sch. za ljubitelje novo repetirko »Steyr-Mannlicher«, s 14 modernimi naboji, močno različno od svoje klasične. To po modernih industrijskih načinih delano risanico je svetu predstavila leta 1968. Bila je domala pol cenejša kot stara s svojimi preštevili deli in delci preveč zapletenih oblik. Njene posebnosti so naslednje: kovana, zunaj nepostružena cev izredne kakovosti (vlakna neprerezana!) in zaradi rahlega oženja proti ustju (ca. 3/100 mm) prav posebno natančna (svetovni rekord na 300 m z nabojem .308 NATO, tj. 7,62 × 51); zelo zaprto ohišje velike trdnosti, a z zaporo zadaj; samo 60° zasuka pri odpiranju zaklepa; stranska varovalka, delujoča seveda na udarč*; vnaprej pripravljena montaža za originalno Steyrovo zasučno pritrnitev daljnogleda (Original Steyr-Mannlicher Schwenkmontage); ločen nabojnik iz plastike, a s starim vretenastim sistemom vodenja nabojev vselej v smeri osi, torej brez poškodbe krogelne glave, kot to često doživljamo pri stranskem vodenju (npr. Mauser M 98); branik s spodnjo ploščo prav tako iz praktično neuničljive plastike »makrolon«; po želji rezervni nabojnik v desnem licu kopita, izredno prikladen, kadar velja streljati mnogo, pa še odsun je milejši; 25 različnih modernih kalibrov razporejenih v štiri modele L, M, S, S Tropen, od male za silo še smnje .222 Remington pa do strašne .458 Winchester Magnum za debelokožce; kopito polovično ali celo; proženje na-

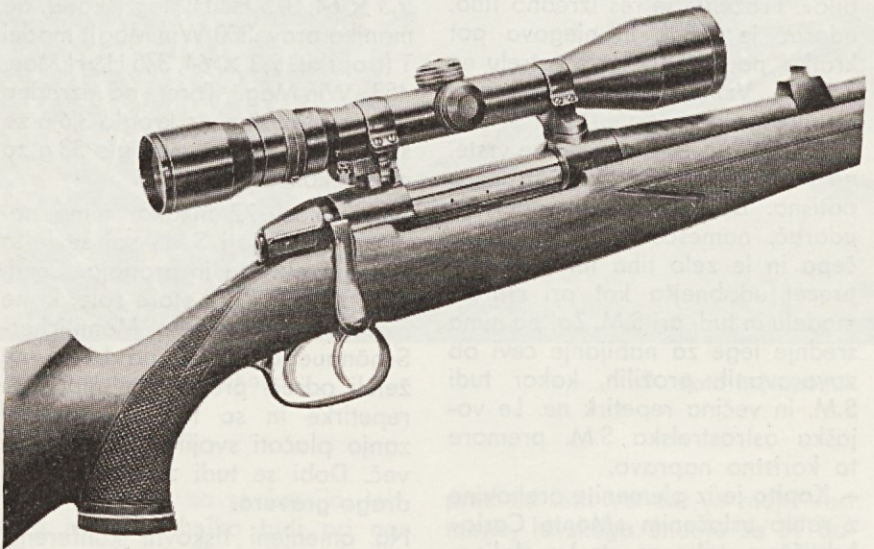
* udarač ali udarni svornik.

M.Sch. M72. Dobro so vidne ločne zaklepne bradavice in stožčasta varovalka na koncu zaklepa

M.Sch. M72. Zgoraj: polovično kopito in 60 cm dolga cev. Spodaj: klasično polno kopito in 50,8 cm dolga cev

M.Sch. M72. Steyrova zasučno obročna montaža daljnogleda Kahles Helia 34 S 2 (3-9 x)

vadno (šibrenično) ali z naprožilom nedosežene kakovosti. Taka je tudi današnja avstrijska ostrostrelska vojaška puška. Ob tej blesteči novinki S. M. je stari M. Sch. nujno postal zastarel, pa so se v Steyru lani odločili, da ga dokončno opuste. Tako se je tudi zgodilo,

po celih 68 letih izdelave, kar je pač rekord svoje vrste.

Toda od vsepovsod, zlasti iz Amerike, so prihajale prošnje in molodovanja za starim M.Sch., ki je naenkrat dobil ljubiteljske cene. Tovarna se je naposled vdala in ustvarila oživljeni Mannlicher-

Schönauer, svoj novi Model 1972. Lovskemu svetu ga je slovesno predstavila na posebni tiskovni konferenci v salzburškem »Kongresshaus« na predvečer odprtja velike druge mednarodne lovskošportne razstave »JASPOWA« (Jagd- und Sportwaffenausstellung), 2.–6. marca letos. Govornikistrokovnjaki tovarne so nam povedali razlike od S.M., pri čemer pa ostanejo najboljše lastnosti le-té ohranjene tudi v M.Sch. M72:

– **Zaklep** je zapahnen kot pri M.Sch. 1903, torej spredaj, ima pa kot pri S.M. – šest ločnih bradavic, da je kot za odpiranje zaklepa lahko le 60° in s tem mogoča kar se da nizka montaža daljnogleda.

– **Prožila** brez spremembe kot pri S.M., ki jih številni praktiki nazivajo »najboljša, kar jih je kdaj bilo«. Proženje je res izredno fino, udarac je lahak in njegova pot kratka, pa puške tako ob strelu ne potrese. Vzmeti naprožila vibaste, torej absolutno zanesljive.

– **Varovalka** je povsem nove vrste, ne stara krilna, ne nova stranska potisna. Deluje seveda zopet na udarac, nameščena je na koncu čepa in je zelo tiha ter priročna, precej udobnejša kot pri starem modelu in tudi pri S.M. Žal pa nima srednje lege za nabijanje cevi ob zavarovanih prožilih, kakor tudi S.M. in večina repetirk ne. Le vojaška ostrostrelska S.M. premore to koristno napravo.

– **Kopito** je iz plemenite orehovine z rahlo usločenim »Monte Carlo« hrbitščem, tako za strel z daljnogledom (glava bolj zadaj) ter čez muho in kobilico (glava bolj spredaj). Model L/M se dobi s klasičnim polnim kopitom (cev 50,8 cm) ali z modernim polovičnim (cev 60 cm), model S/T pa le s polovičnim. Les je po želji lakiran ali motno brušen v olju, čemur bo pravi lovec vselej dal prednost. Gumijasta kapa manjša občutek odsuna.

– **Montaža merilnega daljnogleda** je lahko kakršna koli, 2 × 2 vrtini

za precizijsko pritrditev plošče nožic (vijaki + lepljenje) so že pripravljene. Slej ko prej pa priporočajo svojo zasučno montažo, ki je res odlična in izredno nizka, ne dovoljuje pa pogleda čez muho pod daljnogledom. Pritrdilna obroča sta dobila novo obliko, ne štrlita več tako daleč navzven, pa je vse lice puške tako še elegantnejše.

– **Nabojnik** je stari, preskušeni tihi vretenasti magazin prvotnega modela 1903. Izpraznimo ga (5 nabojev) s pritiskom na znani gumb kot pri M.Sch. 1903.

– **Kalibri**, skupno 18. Model L/M (lahki/srednji): 22–250 Rem, 5,6 × 57,6 mm Rem, 243 Win, 308 Win, 6,5 × 57, 7 × 57, 7 × 64, 270 Win, 30–06 Spr; model S (težki): 6,5 × 68, 7 mm Rem.Mag, 8 × 68 S, 9,3 × 64, 375 H&H.Mag (škoda, da manjka prav .300 Win.Mag!) model T (tropski): 9,3 × 64, 375 H&H.Mag, 458 Win.Mag. Torej od izredno hitre male 5,6 mm s kroglo 3,6 g za srnjad do 11,6 mm s kroglo 33 g za debelokožce.

Novi M.Sch.72 nikakor nima namena zamenjati S.M., saj se le-tá izvrstno obnaša in prodaja. Cenili pa ga bodo lovci stare šole, ki ne morejo brez svojega Mannlicher-Schönauerja, hkrati pa bi se ne želeli odreči prednostim moderne repetirke in so tudi pripravljene zanjo plačati svojih 1000 šilingov več. Dobi se tudi z bogato – in drago gravuro.

Na omenjeni tiskovni konferenci sem si kot povabljeni gost (zaradi krogle ABC) – menda edini iz nemških krajev – dovolil predlagati tovarni še dodatno montažo, ki bo zadovoljila marsikaterega praktičnega lovca, namreč tako s prostim, širokim pogledom pod daljnogledom čez muho in kobilico. Treba bi bilo samo dveh montažnih ploščic, posnetih z vojaške ostrostrelske puške z natisno montažo. Ti ploščici sem napravil vnaprej in na mestu prikazal veliko prepro-

stost in uporabnost take montaže. Z nekaj spretnosti jo namestiš sam, če ploščici poleg pritrditve z vijaki še prilepiš (dvobazno lepivo npr. Araldit) in enako oba obročka za daljnogled brez montažne šinice.

Tovarna je medtem to preprosto zamisel že sprejela za povečave do 6 ×. Tako naš praktični lovec, ki mora biti pripravljen na vse od lisice do medveda hkrati, na prav blizu ali prav daleč, stoječe ali gibajoče se, celo napadajoče iz neposredne bližine (obstreljen divji prašič ali medved!), ne bo v zadregi takrat, ko je daljnogled zgolj napota, sneti pa ga ni hotel, ker se mu cilj lahko pojavi tudi daleč. Beljski poklicni lovci so mi o takih primerih z ranjenimi merjasci pravili prav grozljive dogodivščine.

Na tiskovni konferenci je za to elegantno novo lovsko puško M.Sch. M72 bilo slišati tudi ime »mercedes med repetirkami«. Menim, da je to odličje pravzaprav žalitev, če pomislimo, kaj vse se po tem svetu prevaža v bahaških mercedesih. Zato sem si našel za M.Sch. M72 drugo ime, tako ki kaže ne le njegovo nobleso, temveč tudi izredno raso: ta idealna povezava stare tradicije z moderno tehnologijo je po znanem angleškem vozu in hkrati po eni najčudovitejših divjadi zame kar »jaguar med lovskimi repetirkami«.

Lovski izpit

Ludvik Marič

Čez most lovskega znanja sem začel hoditi pred šestintridesetimi leti. Že pred vojno so namreč tedaj veljavni lovski predpisi o izdaji orožnega lista oziroma lovske karte določali neke vrste izpit, preden si dobil v roke papirje za izvajanje lova. Sicer tedaj ni bil problem postati lovec. Problem je bil, kje priti do možnosti, da bi se lahko lovsko udeležoval. Boljša lovišča so bila namreč v zakupu premožnih zakupnikov, kakšna odročna pa prazna in tedaj še težko dostopna zaradi slabih prometnih zvez, za naše proletarske žepe pa še ta predraga. Nebogljencek brez lovišča je bil navezan na usmiljenost gospoda zakupnika.

Vendar je v življenju že tako, da žalost enih (kruta resnica) prinese veselje drugim. Nenadoma je umrl zakupnik majhnega dobrega lovišča. V naših srcih je vzplamtela pritajena lovška iskrica. Uspeli smo in prevzeli lovišče. Bilo nas je troje mladeničev. Naglo smo izposlovali potrebne dokumente.

Preden nam jih je dal v roke okrajni gozdarski referent, je hotel zadostiti predpisom in postavil nam je nekaj splošnih vprašanj, ki se jih žal več ne spomnim. Izvnela so bolj kot opozorilo, da bodimo oprezni z orožjem.

Postal sem torej uradno lovec, vendar sem se zavedal, da o lovu ne vem ničesar in tudi moj predlovski staž gonjača mi ni zapustil kaj znanja. Zato sem si od znanca izposodil Diezel-ovo knjigo o lovu na malo divjad, ki je obširen klasičen lovski učbenik. Obširno snov sem nato vzporedno utrjeval z izkustvi na lovu. Prihajale so mi v roke tudi druge lovske in poslovne knjige. Uvidel sem, da je lovstvo zelo obširna znanost. No, tedaj velika večina lovcev na učenje o lovu iz knjig ni dala nič. Učili so se edino na izkušnjah pri lovu ali na razgovorih v lovski družbi. Po udarek je bil na izvajanju lova, divjadi je bilo na pretek, zato je skrbela dobra mati narava.

Jerebova pesem je utihnila

Foto I. Napotnik

Toda po vojni so se kemija, tehnika in agrotehnika tudi pri nas hitro razvile, s silo hočemo iz narave iztisniti čimveč. To se je tudi posrečilo pri pridelkih, pojavil se je pa vzporeden, za lovce neljub pojav: stalež divjadi je rapidno upadal. Radodarna mati narava vsega ne zmore, celo ne zoper enostranske človekove posege.

Pomanjkanje divjadi, povečana skrb zanjo, veliko število lovcev in drugo je zahtevalo predpis, da mora vsak lovec opraviti lovski izpit. Ta pa sedaj ni več tako formalen in nezahteven kakor moj

pred 36 leti. Vendar je moja vest mirna, lovskega znanja se še danes učim in sem pošteno nadoknadil pomanjkljivi izpit ob vstopu v lovske vrste.

Predpisana snov za sedanje lovske izpite obsega obširno tvarino. Obseg snovi v novem slovenskem lovskem priročniku je primeren, toda iz priročnika bi se bilo treba redno učiti v vsej pripravniki dobi. Priročnik predelati nekaj dni pred lovskim izpitom je nekoristno početje, tudi je nemogoče v lovski praksi utrditi naučeno snov. Poleg teoretičnega obvladanja snovi je

JESENSKA IDILA

Drago Predan

V dolu med gorami
potoček žubori,
nad gorskimi stezami
se sonček zlat smeji.

V bistri tej vodici
se ribica iskri,
po strmi pa stezici
zal lovec gor hiti.

In v bregu na macesnu
jereb se oglasi,
oj, tam v rdečem resju
kokoška koprne.

Petelinček je zapiskal:
»Ciu-ci-ci-ri-ci-cuj!«
V rebri pa zavriskal
pastir veseli, čuj!

namreč potrebno, da pripravnik zna v lovišču narediti in uporabljati gojitvene in lovne naprave, mora znati ravnati z uplenjeno divjadjo itd.

Zato bi vsak lovski pripravnik moral imeti mentorja, ki naj ne bi bil do pripravnika neprijazen, nadut ali nezainteresiran, ampak naj bi videl v njem ukaželjnega tovariša, kateremu mora posredovati potrebno praktično lovsko znanje. Za pripravnika pa se tudi spodobi, da se obnaša kot učenec, čeprav mogoče marsikaj ve in ima višjo šolsko izobrazbo kakor mentor. Izpitne komisije naj bi zahtevale potrdilo, da se je pripravnik udeleževal praktičnih del v lovišču (izdelava krmišč, solnic itd.), da je bil na vsaj eni pasji tekmi oz. ocenjevanju psov, da se je udeležil vsaj enega streljanja s kroglo in s šibrami na umetne golobe. Zankrat pa naj še ne bi zahtevali

določenih uspehov v streljanju, vsaj na golobe ne; zato je potrebno več vaje.

Seveda je učenje mnogo lažje, če področna zveza priredi predavanja iz posameznih predmetov. Na predavanjih se lahko bolje obrazloži važnejša in težko razumljiva snov.

Izpitna komisija ne sme zahtevati nebitvenih podrobnosti, brezpogojno pa ne sme odstopiti od tega, da zna kandidat vse potrebno za dobro gospodarjenje z divjadjo in z loviščem, da pozna lovsko poslovje, načine lova na vso našo divjad, lovsko živaloslovje in boleznj divjadi ter psov, lovsko zakonodajo ter v glavnih potezah zgodovino lovstva, vprašanje varstva narave, prvo pomoč ob nezgodah, lovske šege in navade, glavno lovsko orožje in da zna varno ravnati z njim. Važno je, da kandidat uporablja pravilne slovenske strokovne izraze pri vseh izpitnih predmetih. Njegovo znanje mora biti takšno, da ne naredi sramote slovenskemu lovstvu, če se tudi spusti v pogovor z inozemskim lovcom.

Lovski izpit je častna dolžnost, zato se je treba nanj temeljito pri-

praviti. Odpade naj vsako pogajanje, iskanje protekcije, izgovarjanje in izmotavanje s strani kandidata! Komisija mora zadevo opraviti predvsem pravično, kar pomeni, da brez zadovoljivega znanja nikomur ne izda spričevala. Nekajkrat sem doživel, da so šolsko izobraženi kandidati očito omalovaževali izpit. Tudi do takšnih ne sme biti pardona, če niso dovolj pripravljeni.

Če je komu pot čez ta most prestrma in se ne opira na zadovoljivo znanje, naj zdrkne nazaj, komisija naj ga ne peha čezenj. Slovenska lovška organizacija hoče imeti lovsko izobražene in vzgojene člane.

Dobro bi pa bilo, da bi Lovska zveza Slovenije pripravila vprašanja o vsej snovi in iz vseh predmetov za lovske izpite ter jih razposlala vsem področnim lovskim zvezam oziroma izpitnim komisijam, da bi bila merila izpraševanja povsod enaka. Sicer smo pa v poročilu o zadnji seji upravnega odbora LZS v majskem Lovcu brali, da so glede lovskih izpitov na vidiku spremembe, ko naj bi kandidati izpit opravljali podobno kakor vozniki motornih vozil.

Gamsi na Gorenjskem in avstrijskem Koroškem

Miloš Kelih

Naziranja naših lovcev o gojitvi divjadi, uspeh in neuspeh, zlasti kar se tiče gojitve prehodne divjadi, se z lovci sosednjih dežel češče močno križajo, kar gre v škodo divjadi, na drugi strani pa škoduje lovski strokovnosti. Okrnjena so tudi stališča za pravilno medsebojno sporazumevanje. Pogosto zasledimo v našem glasilu Lovcu tudi visoke številke o od-

strelu divjadi drugod; zlasti gamsov, z navedbami, da lovci sosednih dežel pravilneje gospodarijo, da imajo zato tudi večji odstrel in podobno. Niso pa navedeni potrebni podatki o pomladanskem staležu in zmogljivem prirastku, kar je pod različnimi okolnostmi različno. Navedene bi morale biti tudi površine predelov, ustreznih v našem primeru za gamse.

V Lovcu tudi stoji, da je pri nas populacija gamsov prevelika, da se zaradi tega ta divjad seli v druga lovišča. Še več, da je zaradi tega slabe kakovosti, da zaradi pregoste naseljenosti gamsi obolevajo za kužnimi boleznimi in podobno. Med drugim pa se zopet širijo glasovi o odlični kakovosti naših gamsov. Da je populacija gamsov v slovenskem merilu še vedno prenizka, kažejo vsakoletni statistični podatki. Iz njih je razvidno, da se je stalež gamsov od leta 1956 do 1970 dvignil le za 3,2%. Poprečni letni odstrel za omenjeno obdobje pa je bil 8,9%. Spolno razmerje je bilo leta 1970 1 : 1,3 v korist koz. Kje je logika?

Do nedavna so avstrijski lovci, zlasti iz okraja Beljak, živeli v prepričanju, da lovci na jugoslovanski strani Karavank odstrele preveč gamsov na škodo njihovega staleža. Bile so celo pripombe, da Jugoslovani streljajo njihove gamse, medtem ko so bili Jugoslovani nasprotnega mnenja.

Vse to je privedlo do tega, da smo se lovski zastopniki obeh dežel 19. 2. 1972 sestali in prišli do zaključka, da brez potrebnih statističnih podatkov o uspehih in neuspehih gojitve ne moremo razpravljati, še manj pa si očitati kakršne koli nepravilnosti.

Očitno pa je, da je pri gamsih – razen v lovišču LD Kranjska gora – porušeno starostno razmerje. Do tega je prišlo, ker so pri odstrelu poleg starih kozlov posegli preveč po bodočih plemenjakih z odlično zasnovano. Zato smo zainteresirani lovci s Koroške in Gorenjske na podlagi obojestranskih statističnih podatkov prišli do naslednjih ugotovitev in zaključkov:

Z zemljevidne karte, ki je bila priložena njihovim statističnim podatkom, je razvidno, da je na severnih pobočjih Karavank, okraj Beljak, na reducirani lovni površini 9354 ha 15 (petnajst!) lovišč, ki so razen enega vsa zelo majhna. Mnenja sem, da v tako majhnih in

Foto J. Lavtižar

razdrobljenih loviščih gamse ni moč uspešno gojiti. Podatki poleg tega povedo, da je bil na omenjeni površini (za 5 let) poprečni letni odstrel 63 gamsov, kar pomeni 7 na 1000 ha. Od tega po kakovosti 4 kategorije I, 4 kategorije II in 30 kategorije III, 24 koz in 1 kozlič. Odstrel po spolih 60% kozlov, 40% koz in 1 kozlič. Podatki pa so toliko pomanjkljivi, ker ni prikazan pomladanski stalež, na podlagi katerega bi lahko ugotovili odstotek odstrela. Tudi njihova kategorizacija se mi ne zdi najboljša, ker po njej ni moč ugotoviti starostnega razreda odstreljenih gamsov. Enoti Ib in IIb so združili v enoto oz. kategorijo III. To pomeni, da so v kategoriji I odrasli gamsi, v kategoriji II pa mladi gamsi, bodoči plemenjaki. V kategorijo III je vključeno vse tisto staro in mlado, kar smatrajo za gojitveni odstrel (naši IIb + Ib = avstr. III). Menim, da je tudi napačno, ker ne ocenjujejo kakovosti odstreljenih koz, ki so za razplod po kakovosti prav tako odločilne kakor kozli.

Ko po drugi strani primerjamo podatke na jugoslovanski strani Karavank, kjer so tem 15 loviščem nasproti le 4 lovišča in v njih gospodarijo LD Kranjska gora, LD Dovje, LD Jesenice in LD Stol, dobimo naslednje rezultate: Njihova lovna površina je 9128 ha, skoraj enaka avstrijski. Na tej lovni površini je bil za 11 let poprečni

letni odstrel 52 gamsov, ali pičlo 6 na 1000 ha. V tem primeru ena žival manj kot na avstrijski strani. Od tega po kakovosti: kozli 8 Ia in 18 Ib, 6 IIa in 3 IIb; koze 2 Ia in 13 Ib, 1 IIa in 1 IIb. Po spolih 35 kozlov (67%) in 17 (33%) koz. Poprečni letni pomladanski stalež za to področje je 557 živali, poprečni letni odstrel pa 9,3%.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je bilo sumničenje avstrijskih lovcev o prevelikem in nepravilnem odstrelu gamsov na gorenjski strani neupravičeno in neutemeljeno. Iz teh podatkov je razvidno, da so na skoraj enaki površini uplenili več gamsov kakor na jugoslovanski strani.

Ugotovljeno je tudi, da so pri gojitvi gamsov obojestranske napake. Preveč se posega po dobrih kozlih starejšega razreda. Premalo se upoštevajo izgube te divjadi z naravno selekcijo, ki je zlasti pri gamsih zelo kruta in pobere veliko mladeža. Tegobe kozličev so tako velike, da si tega dostikrat prav ne predstavljamo. Dognano je, da eno tretjino kozličev zgubimo že pri porodu in kmalu po porodu. Za preprečevanje tega pa smo nemočni. Zeitschrift für Jagdwissenschaft, zvezek 3., november 1971, poroča o raziskovalnem delu v lovišču Brandhofer in ugotavlja, da je bilo od 563 poginulih gamsov 358 kozličev (64%) ali 2/3 od celotnega pogina, kar potrjuje dosedanje moje ugotovitve.

Prefiran odstrel mladih gamsov je gotovo škodljiv. Tisti, ki so preživeli prvo hujšo zimo, so zdrave živali, so odporni in je od njih pričakovati dobre naslednike. Pravilno je, da res slabe in bolehe, ki se ne prebarvajo pravi čas, odstrelimo, toda pri tem je treba poznati mejo in znati ločiti slabo od dobrega.

Strokovne analize so pokazale, kako narava ureja populacijo živali v prosti naravi, brez sodelovanja človeka. Raziskave o divjih ovcah (*Ovis dalli*) z Aljaske povedo, v katerem starostnem razredu so živali najbolj odporne proti boleznim in drugim nezdodam v obrambi za obstanek (avtor A. Murie). To so živali od 1. do 8. leta starosti. Toda na žalost z gamsi delamo povsem drugače. Kako neusmiljeno segamo po tistih, od katerih je največ pričakovati. Več

ko 40% uplenjenih gamsov pregodaj zapusti naša lovišča, s čimer rušimo tudi starostno razmerje pri tej divjadi.

Stremeti je torej za tem, da dosežemo pri gamsu boljše starostno razmerje in s tem več prskačev in tekmecev, ker le od teh lahko pričakujemo boljše kakovost vrste. Pri gojitvi parkljaste divjadi je zlasti treba upoštevati dejstvo, da je gojitev srnjadi nekaj drugega kakor gojitev gamsov. Pomislimo samo na eno: srnjad je posamično živeča divjad, gamsi pa v glavnem živijo v tropih. Spolno razmerje pri gamsih do 1,5 v korist koz je dopustno vse dotlej, dokler ne dosežemo odrejene populacije.

Napisano naj služi kot pobuda za boljše obojestransko sodelovanje lovcev ob meji dveh držav – pri gojitvi naše plemenite divjadi gamsov.

zajedeno v kožo pa povzroča temno rjave madeže. Temu primeru podobna presnova se dogaja s srebrovim bromidom AgBr v emulziji na filmskem traku, pri fotografiranju pod vplivom svetlobe. Temno rjavi madeži srebra so na človeški koži dokaj obstojni, kljub umivanju se ohranijo do enega tedna. Spominjajo na sledove, ki nastanejo po dotiku z močno čreslovino. Večkrat si prizadeti nehote »obarva« tudi obraz. Tako zaznamovanega človeka, v našem primeru zankarja, v krogu osumljenih ni več težko poiskati. Po teh znanih dejstvih smo morali preizkusiti obstojnost srebrovega nitrata na žicah iz različnih kovin, na dlaki divjadi – vse izpostavljeno mrazu in vlagi – ter ugotoviti njegov poznejši učinek. Svetlo siva površina žic je pod srebrovim nitratom postala črna. To je dokaz, da je prišlo do kemičnih presnov in redukcije srebrovega nitrata; njegov učinek je bil znatno oslabljen. Zadovoljivo obstojnost smo zagotovili s parafinsko prevleko žic; parafin je deloval kot izolator. Mraz na tako obdelane žice sploh ni vplival. Dolgotrajen in gost dež pa je počasi izpiral srebrov nitrat. Obstojnejši je postal s povečanim dodatkom prozornega vazelina, ki se v tem primeru uporablja kot vezivo in nosilec pa tudi zaščita srebrovega nitrata. Na dlako divjadi natrt srebrov nitrat je bil ob-

Past za zankarje

Vinko Sterle

Zankarstvo je nadloga, ki povzroča veliko škodo loviščem na Krasu, najbolj sta prizadeta srnjad in zajec. Kljub izboljšanim življenjskim razmeram kraškega prebivalstva in možnosti udeleženosti v lovu, se tradicija zankarstva ohranja in nadaljuje. Očanci se radi spominjajo časov, ko je že v prvi noči prijela vsaka zanka in so zjutraj prinesli domov polno vrečo zajcev. Danes tako obilnih lovin ni več, ker je zajčji stalež znatno manjši. Na žalost pa se še marsikatera zanka zadrigne okoli vratu srnjadi in zajca.

Zasledovanje zankarjev in dokazovanje njihovih dejanj, da so pred sodnikom spoznani za krive, je naporno in malokdaj kronano z uspehom. Da bi bili pri tem uspešnejši, predvsem pa da bi lovcem

prihranili nevšečno čakanje zankarja ob njegovem plenu, smo pričeli razmišljati o uporabi srebrovega nitrata AgNO_3 .

V kriminalistiki je srebrov nitrat poznan kot past za domače tate in se v ta namen uspešno uporablja. Z njegovim učinkom na dlani rok, pa tudi drugih delih telesa, je možno nesporno dokazati, da je prizadeta oseba prišla v dotik s predmetom, ki je bil natrt oz. premazan z njim. Srebrov nitrat se namreč veže s soljo – natrijevim kloridom NaCl , ki ga znoj prinaša na površino kože. Pri tem pa pride do presnove, ki jo lahko prikažemo s formulo: $\text{AgNO}_3 + \text{NaCl} = \text{AgCl} + \text{NaNO}_3$. Po tej presnovi je zanimiv le še srebrov klorid AgCl . Srebro svetlega sijaja začne razpadati in postaja črno,

Srebrov nitrat na zankarjevih rokah

stojen dovolj dolgo, četudi izpostavljen mrazu in dežju.

Končno smo bili pripravljeni, čakati je bilo treba le na priložnost, da odkrijemo divjad v zanki.

V nedeljo, 21. novembra 1971, je bil najden zajec v zanki. Njegova svežina je kazala, da se je ujel šele pred nekaj urami. Nova žica je upravičevala domnevo, da je bila zanka nedavno nastavljena in da verjetno tudi redno nadzorovana. Premazali smo jo s tanko plastjo srebrovega nitrata po vsej dolžini. S čopičem iz konjske žime smo natrli srebrov nitrat po dlaki zajčevih zadnjih nog, vratu – okoli zankine žice, ušes in zadnjega dela hrbta. Ponoči in naslednji dan je zapadlo okoli 20 cm snega. Večina je menila, da zankar ne bo šel v sveže zapadli sneg. Trdno prepričani v to pa le nismo bili. Presleditev pred nočjo je potrdila, da je zankar plen odnesel. Obisk na domu M. T. in videz njegovih rok sta takoj potrdila, da smo prišli na pravi naslov. Vse pridušanje je bilo zaman. Dovolj razumljivo smo mu tudi povedali, da so v južnem snegu ob zanki pod vasjo tudi »idealni« odtisi čevljev, v katerih stoji pred nami.

Zadnje ure prazničnih dni 29. novembra 1971 so vznemirjale S. R., kajti kmalu bodo zabrnili stroji v podjetju. In ne bo se lahko približati zankam, ki jih je nastavil pri dolgi ograji ob skladiščih žaganega lesa. Že izza mladih dni mu je bila znana slabost divjega zajca, da se rad tihotapi v ograene prostore. Sledovi v snegu na teh mestih so mu to ponovno potrdili. Da, celo pokazali, v katero vrzel pod ograjo je treba nastaviti zanko. Četrty dan gre h kraju, odkar ni pregledal »svojega lovišča« in napetost pričakovanja ga sili, da mora iti. Če ga kdo vpraša, kaj v tem času išče v podjetju, mu bo dejal, da je pozabil stikalne ključke v traktorju. Nikogar ni srečal. V objemu druge zanke pa je ležal velik zajec.

Obiskali smo ga šele tretji dan po praznikih. Ni se nam mudilo, vedeli smo, da si rok ne bo umil zlepa. Hudo neprijetno se je počutil, ko nihče ni hotel začeti pravega pogovora. Njegove roke so bile pač dovolj zgovorne in ni vedel, kam bi z njimi pred našimi pogledi. Beseda pa je le dala besedo in kmalu smo kar prijetno kramljali s tem zankarskim mojstrom.

Tudi pozneje je dokazal, da je spreten v kočljivih situacijah in da ima dokaj smisla za humor. Malo je bil zaskrbljen le pred predsednikom sodišča, ko mu je moral po-

vedati, kako je zadevo izpeljal in si pri tem »umazal« roki. Vse tudi kaže, da je nekoliko prizadeta tudi njegova družica; barva srebra na njenih rokah nam je vsiljevala zaključek, da sta družno slekla dolgouhcu kožuh. Ko so ga vprašali vaščani in sodelavci v podjetju, je povedal, da je pač on našel zajca, drugi pa njega. Kadar je bil dobre volje, je rekel, da je po zajcu postal imenitna oseba, saj ima odslej opravka samo z višjimi glavami.

No – naj bo tako ali drugače – ena teh višjih glav mu je odmerila pošteno »plačilo«.

V spomin Milanu Majcnu in njegovim

Ob obletnici njegove junaške smrti

Tone Črnač

... Milan in Janček sta se 28. oktobra 1941* odpravila proti severu, proti Leskovcu in zaselku Murncam. Tam sta se ustavila pri kmetu Vodeniku, starem Milanovem znancu in zaupniku... Ko so bili sredi najbolj živahnega pogovora, so se do domačije prikradli že prvi Nemci... Malo potem, ko je ura v šentjanškem zvoniku odbila tri, so Nemci prvič napadli. Pozvali so oba borca, naj se vdasta, odgovorile pa so jim njune pištole in bombe. Medtem sta samo toliko poskrbela, da so se domači lahko umaknili iz hiše, nato pa sta sprejela neenak boj... Napadalci so poklicali na pomoč še posadke žandarmerije in varnostne policije iz Šentjanža in okolice. Šele ob šestih zvečer so tako okrepljeni spet naskočili. Nemci so metali v hišo bombe, onadva pa sta jih lovila kot žoge in jih metala nazaj na napadalce, preden so utegnile eksplodirati v hiši. Naslednji napad je bil mnogo hušji, saj sta bila malone že goloroka proti tolikšni premoči. Tako je Jančku v roki eksplodirala bomba, ki jo je prestregel trenutek prepozno. Omahnil je za vedno. Milan je tako izgubil

zvestega tovariša in ostal sam, že nekajkrat tudi on ranjen... Bojeval se je še vso noč in še vse dopoldne naslednjega dne. Nemci so napadali z graničarji in gestapovci, s stotnijo rezervnega policijskega bataljona. Na pomoč so jim prišli še oddaljeni oddelki s strojnimi in z minometi. So si mar mogli misliti, da se borijo z enim samim borcem?

Ko je hišo oblegalo že okrog tristo Nemcev in so z minometi in strojnimi in z skoraj razdejali zidovje, se je Milan z zadnjimi močmi zavlekel v kot, kjer je bilo še malo zavetja ter se onesvestil. Nemci so se dolgo obotavljali, potem pa so se le začeli previdno bližati. Milan pa se je za trenutek osvestil prav tedaj, ko se mu je nacist približal. Bliskovito je sprožil zadnji naboj, ki ga je nemara hranil zase in sovražnika smrtno zadel. Nato so Nemci z rafali prereševali juna-ka...

Trupli obeh junakov, Jančka z razstreljeno roko in glavo ter Milana, ki je imel šestinpetdeset ran, so Nemci prepeljali v šentjanško mrtnišnico in grobar ju je sam pokopal naslednji dan. Toda čez teden dni so trupli ponovno izkopali, ju umili in fotografirali. Nato so oba junaka sovražniki

* Po točnih podatkih je bilo to 25. 10. 1941. – Ur.

Kmet-lovec ne bo na zimo kozolca povsem izpraznil

Foto ing. I. Kalan

pokopali z vojaškimi častmi. Pravijo, da je ob njenem grobu govoril o njenem zgledu nemški častnik svojim vojakom...

Herojska bitka v Murncah je v takratni začetni dobi razvijajočega se slovenskega partizanstva pa tudi vsa nadaljnja leta osvobodilnega boja prerasla v legendo... Le kaj so in kaj pomenijo z vseh vetrov uvoženi papirnati in dvomljivi idoli v primerjavi z njima, resničnima junakoma, z njuno hrabrostjo, zavestjo in neskončnim patriotizmom!

Milan Majcen in Janček Mevželj, dve imeni in eno samo veliko pogumno srce, darovano domovini in svobodi.

(Iz Dela, 23. 10. 1971.)

Smatram za svojo dolžnost, da se spomnim tudi v našem glasilu svojega prijatelja in lovca, ki je žrtvoval svoje življenje tudi za to, da

danes svobodni lovimo v slovenskih loviščih.

Ko sem prišel iz policijskih zaporov v Ljubljani brez beliča v žepu – mislim, da je bilo leta 1932 – me je gostoljubno sprejel pod svojo streho Ciril Majcen, Milanov »stric«, zakupnik železniške restavracije v Zidanem mostu. Zaposlil me je za kletarja in mi dal na voljo ključke do vseh prostorov in predmetov, celo do fotografskih aparatov in temnice za razvijanje filmov. Seveda je mene kot lovca najbolj zanimalo njegovo lovsko orožje in pribor. Predstavil me je tudi doktorju Matku, zdravniku v Radečah, ki je imel v zakupu lovišče Kozje, kjer sem lahko strupil lisice in kune ter delal solnice za srnjad

in gamse, ki se jih je nekaj držalo, v skalovju Kozja.

Ivan, oče padlega junaka Milana, je bil poročen z Marijo Frelj iz Šentruperta na Dolenjskem. V Šentjanžu sta imela kmetijo, gostilno in mesnico. Rodilo se jima je osem sinov, pravih dolenjskih hrustov-poštenjakov. Dva sta še živa, starejši Ivče, znani slovenski lovec, in Ciril, ki kmetuje na domačem posestvu. Vsi drugi, razen Franceta, ki je umrl naravne smrti, so popadali v NOB. Očeta Ivana so domači izdajalci – črna roka – ustrelili na postelji v Šentrupertu na ženinem domu, mater Marijo, ki je bila delegatka na ustanovnem kongresu AFŽ v Dobrniču, so domači izdajalci odpeljali od doma v gozd pri Sv. Križu, jo zverinsko mučili in ubili. To je bil krvavi davek naših lovskih prijateljev, poštenih, zavednih Slovencev.

Ker ni bilo na skopi domači dolenjski zemlji kruha za vse te prikupne fante, so si šli iskat kruha drugam. Milan se je šel učiti gostinskega poklica k svojemu »stricu« Cirilu v Zidanem mostu. Tam sva se tudi dodobra spoznala. Ob prostem času sva kot planinca pohajala po Kozjem ali pa jo mahnila prek Radeč in Brunka na Milanov dom v Šentjanž, kjer je bil njegov oče zakupnik lovišča. Tam so mi tudi vedno posodili trocevko petelinko in z Milanom sva jo z istrskimi gonilci mahnila na lov.

V Zidanem mostu za železniško postajo je »stric« Ciril v starih svinjakih vedno držal tudi nekaj prašičev, ki so jih krmili z odpadki iz restavracije. V teh svinjakih sva z Milanom imela pravcato lovišče na podgane. Pri »stricu« sva si izposodila vsak »svojo« puško in lovsko stolčka ter v svinjakih pokala po podganah. To je bila odlična vaja v streljanju s kroglo. Posebno takrat, ko so prinesli prašičem hrano, so bile podgane pogosten cilj najinih streljav.

»Stričeve« municije je bilo dovolj, zato tudi nisva varčevala pri stre-

ljanju na prazne konzervne škatle, katere sva metala v zrak in jih streljala. Večkrat sva tudi stavila, kdo bo zadel bolje. Milan je odlično streljal na stoječe, tekoče in leteče cilje.

In najin zadnji skupni lov?

Povabil me je, da greva v Šentjanž na trgatev in dan poprej na lov. Na njihovem domu je bil takrat tak običaj, da mora biti za trgatev v ponvi tudi divji zajec. Kmalu priženejo Majcnovi istrijanci zajca, ki ga položim na dlako. Milan me je pohvalil, pobožal lepega zajca ter predlagal, da greva domov, češ da mora še pomagati pri pripravah za trgatev. Seveda so bili posebno psi nezadovoljni, ker smo z lovom tako hitro opravili.

Po živahnem razgovoru o lovu, vinogradništvu, politiki in obilni večerji smo šli spat. Midva z Milanom nad mesnico, kjer sta bili dve sobi za goste. V prvo leže Milan, v drugo jaz. Ponoči premišlujem, kaj vse bo drugi dan na trgatvi. Seveda bo tudi jedače in pijače na pretek.

Bil sem sovražnik alkohola, zato sem se pijače bal. Sklenil sem, da se izmuznem. Ko se zjutraj oglasi na vasi prvi petelin, vstanem in se s čevlji pod pazduho tiho splazim skozi Milanovo sobo, da ga ne zbudim. Ko pridem na prosto, si nataknem čevlje in tečem v Krmelj na vlak. Poslovil sem se torej kar po francosko in se odpeljal v Ljubljano. Milan me je naslednji dan iskal v Mirni pri moji zaročenki, sedanji ženi, a me ni našel...

Spomladi leta 1941 sem pa jaz iskal Milana na njegovem domu. Ko jo primaham iz Makedonije peš, tam pod Šentjanžem slišim, da nekdo seka drevje. Pridem do sekača in vprašam, če so Nemci v Šentjanžu. Povedal mi je, da so v Krmelju in da le od časa do časa pride patrola do Šentjanža. V mraku potrkam na Majcnova vrata in dobim skoraj vse doma, le Mila-

na ni bilo. Povedali so mi, da ima v najemu gostilno Keršič v Ljubljani. Dobro so mi postregli, vsemu sestradanemu, in me nagovarjali, naj prenočim pri njih. Tega nisem storil. Zahvalil sem se jim ter naročil, naj pozdravijo Milana in nikomur ne črhnejo besedice, da sem bil pri njih.

Še istega leta pozno jeseni, ko sem bil v Ribniški četi dobro oborožen, sem zvedel za borbo, v kateri sta padla Milan Majcen in njegov prijatelj Janček Mevželj. Tedaj sem se zopet spomnil, kako je Milan streljal na podgane v Zidanem mostu in kako odlično je zadeval

Lovčeva hči

Tone Svetina – ilustriral Štefan Planinc

VII.

V cerkvi pri spovednici je stala vrsta ljudi. Skozi prašna okna je vdiral motna svetloba ugašajočega dne. Tišino, v katero je le kdaj pa kdaj zakašljala sključena starka, je zmotilo škripanje vrat. Vrsta pred spovednico se je ozrla. Vstopila je Minka. Objela sta jo tesnoba in občutek življenjske odmaknjenosti, ki sta prodirala iz somraka. Ko se je razgledala, se ji je vse, kar ji je bilo včasih domače, nenadoma zazdelo tuje in sovražno. Toge sohe svetnikov, sivina zidu, na katerem so visele podobe križevega pota, oguljene klopi in trudni pogledi zgaranih ljudi, vse jo je motilo. V nevidne spone hočejo ukleniti njeno mladost, spremeniti jo hočejo v sivino, v plesnobo, v dolgočasen svetniški izraz lesenih kipov. Stopila je h kamnu z blagoslovljeno vodo, pokleknila in se prekrizala. Potem se je pridružila vrsti. »Zakaj sem prišla? Toda saj nisem mogla dru-

konzervne škatle. Zato vem, da so njegove kroglice tudi v bitki v Murncah zadevale tja, kamor je meril... Tik ob osvoboditvi Ljubljane sem zasledoval z brzostrelko nekega izdajalca v Šiški pred kavarno Majcen. Tam sem zagledal Cirila Majcna z ženo, ko sta ogledovala stavbo, poškodovano od strelav. Stopim prednju, ju pozdravim ter se jima zahvalim za njuno gostoljubje v bivši Jugoslaviji. Takrat sem tudi zadnjič videl svojega dobrotnika in lovskega prijatelja Cirila Majcna, ki mu je Milan pravil »stric«, a z Majcnovimi v Šentjanžu ni bil v sorodstvu.

gače! Dan za dnem poslušati mater, ki straši s peklom, kdo naj bi vzdržal!«

Potem se je skušala zbrati. Ko je premišljevala o svojem grehu, jo je nekaj preblisnilo in skoraj je razumela Boštjana, zakaj ne prestopi cerkvenega praga. Toda ustrašila se je misli, ki so jo trpinčile, da se ni mogla znajti. »Kaj naj le rečem?« Ko se je spomnila svojega greha, ji je postalo svetlo in toplo. Nepriljudna tišina cerkve se je umaknila sončnemu dnevju. »Lepo je bilo, ko sem bila z Boštjanom; ko sem čutila, kako mu utriplje srce; ko sem videla njegove ljubeče oči! Mar je to greh? Ob njem sem bila srečna!«

Ko je zaslišala ob lesenem mrežastem oknu šepetanje, pa jo je vedno bolj skrbelo. Najraje bi zakričala in stekla. Tekla bi, tekla v goro in odšla z Boštjanom stran, daleč od ljudi! Toda cerkveni somrak jo je kakor nevidna veriga vkoval, da se je korak za korakom bližala okencu.

»Kaj hočem! Materi moram ustreči. Dobra je in rada me ima, čeprav nima prav.«

Lesena stopnica, na katero je pokleknila, je presunljivo zaječala. Župnik Gaber je dvignil glavo in se zdramil. Do sedaj je dremaje poslušal vedno enake grehe svojih faranov, ki so se ponavljali leto za letom, desetletje za desetletjem. Grešili so, se pokorili in spet grešili. Z grehi so se rodili in umirali. Gaber je Minko takoj spoznal. Sklonil se je in bledeči obraz skrnil v sencji, da dekleta ne bi opazilo smehljaja, ki mu je zaigral na ustih.

»Hvaljen Jezus,« je s plahim, šepetajočim glasom pozdravila Minka. »Na veke amen,« je zamrmral Gaber in pomislil: »Lovčeva hči, pregrešna lepota!« Mati mu je povedala že vso zgodbo in tudi Fentov je bil v župnišču. Potuhnil se je, povesil oči, obrnil glavo in nastavljal uho, da je pripravljen.

Minka pa je molčala in v spovednici je nastala mučna tišina. Župnik Gaber se je vznemiril. Premaknil je noge, da bi dekleta spregovorilo. »Strah jo je! Dober božji namestnik sem, dokler prihajajo ljudje s strahom!« je ugotovil. Ko Minka le ni ničesar rekla, se je zganil.

»No, no, Minka, gospod Bog je neskončno dober in milostljiv nam grešnikom, ki ga žalimo. Povej, Minka, kaj teži tvojo mlado dušo.« Gabrov glas je bil osladno mehak, Minka pa je beseda zastala v grlu. »V božjo pravičnost sem podvomila,« je končno počasi rekla, zlogujoč besedo za besedo.

Gaber, ki je opazoval njen lep, otožni obraz, se je zdrznil.

»Kako, dušica? Ali ne veš, kako globoko in temno je peklenko brezno, kamor bo Gospod ob uri sodbe vrgel tiste, ki ne verujejo. Tam bo jok in škripanje z zobmi, toda tebe, Minka, gospod Bog ne sme zavreči. Minka, Minka, globoko si zabredla. Vse vem. Velik je tvoj greh. Mater, svojo dobro mater si razžalila. Ali ne veš, kaj

uči četrta božja zapoved? Svojo dobro mater boš spravila pod zemljo, da bi ustregla brezbožniku, ki hudoba govori iz njega, pastirju, ki se ogiblje ljudi in hiše božje.« Glas se mu je tresel, kakor bi bil navdahnjen, steklene, zelene oči, ki so se svetile izza lesene rešetke, pa so se zajedale v Minko in jo strašile.

»Otrok moj, gospod je milostljiv, polna so nebesa in zemlja njegove slave. Razodeni mi svoje srce in povej, kaj ti je hotel malopridnež, ki je največja sramota naše soseske.«

V Minki se je nekaj upiralo in lomilo. Spoznala je, da misli mati prav tako kakor Gaber. In tako mislijo tudi drugi ljudje po dolini. Mislila je, da je močna, sedaj pa je sprevidela, da je šibka in da jo bodo zlomili.

Utrgalo se ji je: »Kaj naj bi imela z njim? Samo rada ga imam, dober fant je!«

»Premisli, kaj govoriš, Minka! Kdor izrablja božjo dobroto in se pajdaši s satanom, bo pogubljen,« je nadaljeval Gaber s pretečim svetniškim glasom. »Govori, Minka! Povej, kako je bilo v koči in kako pod Golobnikom. Olajšaj si srce in vest!«

Gabra je dekletova upornost vedno bolj dražila. »Staremu Jozlju je podobna,« je pomislil, »ničesar nima po materi.« Čeprav je življenje dobro poznal, ga je Minka dražila kot doslej še nobena ženska. »Kdo bi si mislil, kaj se skriva v tem dekletu!« Lepota užaljenega obraza, po katerem so tekale solze, ga je mamila. »Lepa je mlada grešnica, lepa, da malo takih!«

Potem se je spet lotil. Vse grožnje, ki jih je ponavljal iz leta v leto, in vso prevejanost je uporabil, toda dekleta je trmasto zrla v tla. »Minka, grešila si. Izgubila si posvečujočo milost božjo in prekletstvo bo ležalo nad teboj, dokler se ne boš resnično kesala in se vrnila v božje naročje. Ne morem ti dati odveze, dokler ti od molitve

ne bodo otrdele ustnice in kolena od klečanja. Moli in prosi za žarek božje milosti, ki te bo vrnila v božje naročje!«

Minka je šla iz cerkve vsa omočična. Ko jo je objel hladen zrak, se je globoko oddahnila. Bila je razdvojena in nesrečna, Rada je imela Boštjana, toda tudi matere ni mogla zapustiti. S počasnimi koraki je krenila v vas.

Nekaj dni je mirno snežilo, potem pa je zavel odjužni veter. Jozelj, ki je gazil svežo mečavo proti Ribčevemu lazju, je zadovoljno mrmral: »Dobro, da je grinta gosposka ustrelil kozo. Odlično vabo imam. Vso verigo pasti bo treba obiti. Ni hudič, da ne bi kaj ujel!« Počasi je krevsal navkreber in vlekel pipo, da se je modrikasti dim vlekel za njim kot štrena. Pod Sopotnico je prišel na lisičji sled, ki je izginil v mladem smrečju. Ko je prešel dolino, so bili sledovi vedno gostejši. Ura se je bližala poldnevu, ko je premagal največjo strmino. Nad njo je sledil kuno. Sled je bila sveža, držala je proti njegovim pastem. »Oh, da bi se ujela! Prav v pahe pod pečmi sem nastavil svežo vabo.«

Takoj jo je ubral za sledjo. Ker se mu je sneg stresal za vrat, je jezno preklinjal. V prvem pahu je bila ujeta šoja.

»Prekleta klepetulja, kuno si mi pojedla!« Jezno je vrgel ptico iz pasti in nabodel konec svežega zajca.

Bližal se je drugi pasti. »Tam bo pa kuna. Eno že imam in drugo bom dobil sedaj pod Orlovo steno. To sta dve, najmanj tri pa moram dobiti to zimo. Ne bom odnehal, preveč jih je! Ugnati jih moram.« Potem je računal, koliko bodo vrgle kože, če mu bo dobro šlo. »Sebi bi kaj kupil, Minka bi bila vesela novega krila in tudi Neži bi se kaj prilglo.«

Preden je prišel pod pečevje, je prekoračil hudournik, ki se je vil med debelimi razmetanimi skalami.

Drug za drugim so gazili naravnost proti njemu. Močni fantje so bili, obraze pa so imeli namazane s sajami

Tedaj se je, kot bi pred njim zmanjkalo tal, nenadoma ustavil. Dvignil je klobuk, stopil korak nazaj in gledal v rob pred seboj. Sled prav proti pastem! Nekajkrat je pomežiknil, ko da samemu sebi ne verjame, nato pa je od presenečenja odprl usta, da mu je pipa padla v sneg. »Kateri hudič pa je hodil tod?« Teren pod Orlovo steno je bil divji in skrit, odmaknjen od poti in steza. »Najbrž bom ob kuno!« Stopinje so kazale korak krepkega moža, prav take so bile kot pod Zeleno špico. Zaskrbljeno jih je ogledoval; bile so sveže. Neznanec jo je pred kratkim ubiral tod mimo. »Preklete!« je na glas zaklel, »pa nastavljal in se muči za druge! Ti beštija, Boštjan bo! Kdo drug se ne bi potikal po snegu tod okoli!« Veselje, da bo dobil kuno, mu je plahnelo, in postal je nevoljen: »Če bo tako, ga bom moral naznaniti! To je pa preveč! Dekliča mi bega, galeja, med gamse hodi in zdaj mi bo še kuno ukradel. E, fantič, pa si še premlad za Jozlja!« Ubiral jo je po sledi in premišljal, kako bi ga ukanil. Ko je prigazil v bližino pasti, se je prestopal vedno bolj počasi in previdno. Prihuljeno se je sklonil, kakor bi zalezoval divjad, oprezal in poslušal, kakor bi bil prepričan, da bo tata zasačil pri pasti. Pah je imel pod pečmi pri zadnjih smrekah. Že od daleč je z robiclja skozi zasneženo vejevje opazil, da je okoli njega vse pohojeno, od

grmovja pa je preko majhne jase prav k pasti vodila kunina sled. Ko je razgrnil vejevje, pa bi mu pipa, če bi jo imel v ustih, drugič padla v sneg. V pahu je viselo nekaj rjavega! Pomel si je oči:

»Kuna je, kuna je!« Vse se mu je zasmajalo. Že je hotel skočiti, pa ga je prestregla previdna misel: »Kaj pa, če sem ga prepodil?« Šele ko se je prepričal, da je zrak čist, je stopil k pasti. Tedaj se je z visoke smreke za njim usul sneg. Bliskovito se je obrnil, toda ničesar ni bilo. Spet se je zasmajal, stopil k skrivenčeni smreki, dvignil bruno in izvlekel kuno. Pozabil je na sledove, saj je bil vesel kakor otrok. Potresel jo je v rokah in jo pogladil po široki, zlatorumeni lisi pod vratom, po svilnato mehkem kožuščku. »Oh, kako si bila zvita,« je pomislil, »toda Jozelj je še bolj zvit!« Odvezal je nahrbtnik, odmotal cunjjo in kuno tako skrbno, kakor bi zavijal otroka v plenice, zavil in spravil. Potem je sedel na štor, izvlekel klobaso, kos kruha in se pošteno podprl.

»Zaslužil si, Jozelj,« si je rekel in nagnil tudi steklenico. »Naj mi samogonka ogreje stare kosti, ha, ha, ha!«

Potem je krenil po sledi. »Kdo naj bi bil? Kdo je neznani bedak, ki je pustil kuno? Ali je bil Boštjan ali ni bil?« ga je mučilo, ko si je utiral pot po zaraščeni lovski stezi pod pečmi. »Kdo bi bil?« Vse fante iz petih vasi pod gorami, ki

jih je imel na sumu, da se ukvarjajo z divjim lovom, je pretehtal, pa ni našel odgovora.

Neznaneva sled je peljala proti debeli, košati smreki, na kateri je Jozelj imel obešene ostanke gamsje kože. Sneg okoli smreke je bil shojen in videti je bilo, da je neznanec snel v kožo zavite ostanke in jih pregledal. Nova, še večja uganka se je postavila pred Jozlja. »Lump je videl, da je padla koza! Kaj si bo mislil? Da sem jaz streljal kozo!«

Pobral je ostanke v nahrbtnik in krenil naprej za sledjo. Vodila je tudi do tretjega paha. Pah je bil nastavljen, kakor ga je pustil, ko je bil zadnjikrat na obhodu. Sled pa je vodila še naprej pod peči, nato pa izginila v skalovju Orlove stene.

»Boštjan bo! Kdo še pleza po takih pečeh? Nihče!« Gledal je v sivo skalovje in prevzelo ga je tiho spoštovanje, čeprav je bil jezen, da ne more za njim.

»Če je bil Boštjan, zakaj ni vzel kune? Zakaj je pustil v tretji pasti vabo? Res ne more biti slab, čeprav je divji lovec! Škoda fanta, da je na tako slabem glasu. Raje bi dal dekliča njemu kot vsakemu gruntarju. Eh, ko ga pa Neža sovraži kot ščurka v ješprenju. Kar naprej goni svojo. Čudne so ženske, če koga ne marajo!«

Ker ni bilo veliko snega in se ni pregloboko udiral, je Jozelj krenil proti Vetrnemu sedlu. Tam bo

nastavil še nekaj pahov, prespal pa v lovski koči.

Preden pa je zavil izpod peči v dolino, je obstal kakor vkopan. Med redkimi smrekami je zagledal tri ljudi s puškami. Drug za drugim so gazili naravnost proti njemu. Močni fantje so bili, obraze pa so imeli namazane s sajami. Ko so ga zagledali, so obstali.

Jozelj je dobro vedel, koliko je ura, in se kot maček pognal za skalo. Spomnil se je, kako se je pred kratkim v gostilni sporekel z divjimi lovci; obljubili so mu, da bo že videl, ko se srečajo. To ga sicer ni posebno motilo, toda bili so trije in Jozelj ni vedel, kaj se lahko pripeti.

Tudi oni so skočili v zaklon.

Divji lovci so imeli za hrbtom gojavo. Gotovo se boje umika, drugega za drugim bi lahko poklestil kakor zajce.

»Nekaj strahu pa jim moram vlti v kosti, da se ne bodo bahali, kako so me užugali,« se je odločil Jozelj in pomolil puško preko skale. Z one strani pa je jeknil strel in za njim še drugi in tretji. Krogle so zažvižgale preko skale.

»Dobro jih poznam! Dva bosta streljala, eden pa se bo umikal, dokler ne doseže grebena.« Po-

tem ga je zaskrbelo: »Kaj pa, če se priplazijo za moj hrbet? Kar tako se jim ne dam!«

Prepričan je bil, da je vse streljanje še vedno za strah. Tedaj pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Za hrbtom onih treh je v pečeh zahrumelo. Zabobnelo je kamenje in se valilo po skalah navzdol. Kamenje je sprožilo plaz južnega snega, ki se je vsul kakor slap čez steno.

Vsi so se ozrli. Na robu stometrške odsekane peči je stala visoka, močna moška postava s puško v roki. In tedaj sta z višine, od koder je imel neznanec vse štiri kot na dlani, eden za drugim proti divjim lovcem odjeknila dva strela.

Divji lovci, ki so spoznali brezupni položaj, so jo takoj pobrali. Eden za drugim so izginili v gozdu. Jozelj jih je razločno videl, pa ni hotel streljati. Začudeno je gledal v pečevje. Toda zasnežene stene, lesketajoče se v soncu, so bile spet neme in žive duše ni bilo več videti. Sedaj si je bil na jasnem. Ta je bil, ki ga je sledil, Boštjan je bil, prav gotovo je bil Boštjan, čeprav ne bi mogel priseči. Zakaj ga je le zaščitil? In tudi Minko je rešil nad Medvedjimi pečmi! Kako čudno se vse zapleta.

(Se nadaljuje)

nenavaden, kar desetkrat večji. Fazanov so ob skromnem staležu uplenili 43 000, rac 68 000, čopastih ponirkov pa 56 000. Uradno so uplenili tudi 18 rjavih medvedov in 48 risov. Volkovi so zaščiteni, prav tako tudi rosomah, katerega stalež je zelo skromen.

Za primerjavo so na Danskem, ki je po površini le desetina Švedske, v lovni sezoni 1969/70 uplenili: 2600 jelenjadi, 35 000 srnjadi, 312 000 poljskih zajcev, 283 000 jerebic, 671 000 fazanov, 534 000 močvirnih in povodnih ptic ter 266 000 čopastih ponirkov. Velik del povodne perjadi iz Švedske in Finske prezimuje v danskih vodah, kjer jih streljajo v decembru in delno še v januarju. Na Švedskem izdajo vsako leto okoli 260 000 lovskih kart, na Danskem le 140 000. – Die Pirsch 10/72. –

M. Š.

O gospodarjenju z gamsi

poročja Zeitschrift für Jagdwissenschaft, ki med drugim navaja podatke iz lovišča »Brandhofer Revier«. Tam je ustaljen pomladanski stalež 1860 gamsov v spolnem razmerju 1 : 1,33 v korist koza. V obdobju od leta 1958 do 1970 je bil poprečni letni odstrel 106 živali, to je 5,7 %. Od tega po starosti 1–4 let 23 %, 5–12 let 75 % in od 13 let navzgor 2 % in sicer 43 % koza in 57 % kozlov. Od ugotovljenega letnega pogina 563 živali je bilo 117 kozlov (20 %), 88 koza (16 %) in 358 kozličev (64 %).

Poprečna teža iztrebljenih gamsov od 5 do 12 let starosti je 26 kg, koz 10 % manj. Torej je gams s 5 leti povsem razvit.

Ti podatki kažejo, kakšne so gojitvene možnosti za gamse, in mislim, da je razpravljanje o gojitvi gamsov brez mnogoletnih stvarnih statističnih podatkov brezpredmetno.

Miloš Kelih

Po lovskem svetu

Odstrel na Švedskem in Danskem

Po poročilu švedske lovske zveze, ustanovljene leta 1830, so v jeseni 1970 na vsem Švedskem zakonito uplenili 35 700 losov. En uplenjen los pride na 1000 ha skupne lovne površine. Razmeroma skromen je bil odstrel srnjadi, ocenjen na 44 000 živali. Mogel bi biti občutno večji, če bi gojitvi posvečali več skrbi. Belih (severnih) zaj-

cev so uplenili 107 000 in je stalež v vsej deželi dober. Poljskih zajcev, nekoč naseljenih iz Nemčije, so po cenitvi uplenili 38 000. Za skupno uplenjenih 40 000 divjih petelinov, ruševcev in jerebov poročilo pripominja, da je odstrel zelo skromen. Tudi odstrel 72 000 snežnih jerebic poročilo označuje kot skromen, saj je bil na norveški strani

Lovski oprtnik

Kako na divje prašiče

Lovska družina Slov. Konjice si prizadeva v okviru svojega širšega »prašičjega« območja, ki sega od Maclja na hrvaški meji preko Boča pa vse do Konjiške gore, načrtno ukrepati za ohranitev primerne stalezja divjih prašičev.

V našem lovišču in loviščih sosednjih LD: Loče, Ponikva, Dramlje, Vojnik in Vitanje so prašiči delno stalna divjad, delno prehodna in se njihov stalež vrti med desetimi in dvajsetimi rilci. Pri razmehroma majhnem staležu te divjadi v zadnjih letih, ki pa ima sicer dovolj naravne hrane in varnih zatočišč, lahko vsak nepravilen odstrel ene same vodeče ali breje svinje bistveno ogrozi stalež v naslednjem letu. Pred štiri leti smo imeli na Konjiški gori zadnje veliko brakado z blizu 50 udeleženci iz vseh sosednjih družin. Ker je med nami več izkušenih prašičarjev in dobrih poznavalcev prašičjih stečin, je bil pogon dobro izpeljan v splošno zadovoljstvo gostov, žal pa je imel negativne posledice za stalež divjih prašičev. Od treh uplenjenih stali bili kar dve vodeči in tudi že breji svinji (preko 14 embrijev), dvoje kosov pa je bilo zastreljenih in po vsej verjetnosti tudi izgubljenih.

Ker je očitno, da tako dobro organizirani lovi, ko brakada pritiska iz dveh strani in so stečine tudi po trikrat zastavljene, niso brez posledic za stalež, smo sprejeli sklep, da takih velikih brakad ne bomo več prirejali.

Slabe strani takih velikih brakad so:

1. Predel, zajet v pogon, je prevelik in ker se zanašamo na stalež, je le delno in površno obsleden.
2. Pri velikem številu udeležencev lova je glavna smer stečin tudi po večkrat zastavljena.
3. Trop se razbije ponavadi že na prvi črti strelcev in

prašiči prihajajo do naslednjih stojišč s časovnimi zastanki.

4. Posledica razbitja tropa je, da postane vodeča svinja »nevodeča« in kot največja tarča lahek plen dobrega strelca.

5. Končni rezultat takih hajk je, da kljub poprejšnjemu opozorilu padajo vodeče svinje, preostali trop pa se s take fronte umakne za dalj časa ali pa se celo preseli.

6. Ker so domači brakirji po naporni in večurni brakadi močno utrujeni, lovi pa se zavlečejo, je sledenje obstreljenih prašičev še istega dne zaradi zgodnjih zimskih večerov problematično in se prehitro potolažimo, da je streljani prašič ostal živ in zdrav. Zadnja tri leta izvajamo zato le manjše skupinske love, do 10 udeležencev in brez psov.

Pokazale so se tele dobre strani:

1. Po večurnem temeljitem presledovanju in obkroževanju se da precej točno presoditi, kakšen trop imamo pred seboj: ali vodečo svinjo z mladiči ali več enako starih prašičev ipd.

Vodečo svinjo, težko 60 in več kg, lahko vsak lovec na oko loči od 35 kg težkega ozimca. Zato je pri tem vsak

izgovor, tudi če se trop razbije, iz trte zviti.

Izkušena vodeča svinja, kot glavna nosilka prirastka, ostane tako praviloma pri življenju.

2. Divjad se pred gonjačem, ki gre po sledu, počasi umika, zato strelec na stojišču lažje presodi, na kaj strelja in lažje odda točen in pravičen strel.

3. Ker je trop le enkrat obkrožen, pride navadno le en lovec do strela.

4. Trop se tako ne zbeга preveč, seveda če obkroževanje ne ponavljamo.

5. Ko je dosežen planiran odstrel, ki ga ni moč bistveno preseči, kot na velikih brakadah, se z lovi konča.

Slaba stran takega načina lova pa je:

1. Je precej naporen in primeren le za one lovce, ki imajo dobršno mero kondicije in jim ni žal prelitega znoja.

2. Drugih lovcev, ki bi radi brez večjega truda prišli do trofeje, se loteva lovsko zavist.

S takim načinom lova nam je uspelo v našem lovišču in staležu primerno uspešno gospodariti, saj je med 10 prašiči, ki smo jih uplenili v zadnjih treh letih, 80% ozimcev in merjascev in niti ena vodeča svinja.

Žal nekateri naši sosedje še vedno ne ločijo prašiča od prašiča in ga lovijo, dokler je za sledenje ugoden sneg, ne oziraje se na planirano število odstrela. Na prašičje love, kjer se praviloma strelja le po prašičih, pa še vedno nosijo šibre PP, 0, 2, ki so ne samo prepovedane za prašiče, temveč tudi neprimerne za vsako malo divjad. Upajmo, da bo končno je prevladalo mišljenje, da je tudi za »črnuhe« prostor pod soncem.

Janez Žagar

Spremenimo lovni čas na srnjaka

Že pred časom sem name-raval v našem listu napisati nekaj misli oziroma pripomb glede lovnega časa na srnjaka pri nas. Članek Franceta Cvenkla »Lovni časi oziroma lovopusti v Avstriji« v letošnjem julijskem Lovcu pa me je k temu še bolj vzbudil.

Lovni čas na srnjaka v Sloveniji je od 1. junija do 30. novembra, kar vsekakor ne ustreza za vsa področja v Sloveniji.

Član sem LD Boštanj. Naše lovišče je delno hribovito,

»Mrzel veter tebe žene, drobna ptičica od nas...«

Foto P. Adamič

Prihaja čas lova z uharico

Foto J. Cah

delno nižinsko in je precej bogato s srnjadjo. Vrsto let opažam, da srnjad najbolj redno izstopa v maju, pozneje pa vse bolj neredno ali pa sploh ne. V začetku junija pri nas že pričnejo s košnjo in spravi lom sena, da srnjad nima več miru. Pozneje pa se začenejo druga kmečka opravila, ki se nadaljujejo v pozno jesen, tako da praktično srnjad ne izstopa, pač pa se pase ponoči. V maju sem videl mnogo srnjakov za gojitveni odstrel (gumbarji, slabiči), pozneje pa ne več, pač pa smo našli več poginjenih. Menim, da bi prav v drugi polovici maja lahko najpravičnejše in najuspešnejše izvršili gojitveni in sanitarni odstrel. Takrat je vsa zdrava srnjad pri nas že prebarvana in lahko opazimo boleho in slabotno, ki jo je treba odstreliti.

Vprašujem pa se, zakaj je dobro, da je pri nas srnjak odprt ves november. Po mojem mnenju je popoln nesmisel, saj novembrski lovni čas izvira še iz časov, ko so srnjad lovili na pogonih. Vsi vemo, da večini srnjakom odpade rogovje že sredi novembra in prav redki lovci gredo na srnjaka v novembu. Po mojem mnenju naj bi bil lovni čas na srnjaka v Sloveniji od 15. maja do 15. oktobra, z dopolnilom, da je kapitalnega srnjaka (1a) dovoljeno upleniti šele po 10. avgustu.

Lojze Mihev,
dipl. vet., LD Boštanj

Mimogrede ob lovu na polhe

Vedno sem si želel preživeti jesensko noč na poljšem lovu. To pot sem po zvezah prišel med prave polharje. Videl in poslušal sem v današnji čas postavljene Jurčičeve ljudi, ki so rasli in odrasli z gozdom. Ostali so zvesti zemlji in jih boljši kos kruha še ni iztrgal iz njihovih polj in gozdov.

Srečanja sem si želel zaradi vsega, kar ponudi človeku sproščen, neposreden stik z naravo in ljudmi.

Kako vse drugačen je odnos teh na zemljo priraslih ljudi od gledanj tistih, ki enkrat na mesec pridrvmo v skrivnostni svet tišine in si niti tedaj ne vzamemo drobec časa, da bi za trenutek prisluhnili čudoviti pesmi gozda.

Prav mi pa znamo gostobesedno zatrjevati, kaj vse nam pomenijo naravne lepote, čist zrak in še marsikaj. Hkrati pa pozabljamo na lastni prag, pred katerim le redko kdaj pometamo. Da bi vsaj za seboj pospravili in se tudi z dejanji približali tolikokrat zapisanim načelom varstva narave, s katerimi se sicer na jeziku in papirju vsi strinjamo.

Učimo se spoštovati naravo še posebno od ljudi, ki vztrajajo ob danes mnogim že odtujenem vanju po sveže zorani brazdi ali smoli. Le zakaj bi pozabljali, da je bila marsikomu izmed nas zibelka gnojni voz, postav-

ljen na koncu njive in kasneje seno, otava na vozu, poleg redkobesednega očeta.

Prisluhnimo gozdu in polju! Bogatejši bomo, lažje bomo razumeli tega v zemljo zakopanega človeka in njegov odnos do danes vse gosteje iskanega pravega naravnega okolja.

V tako predstavljeni družbi preživeti večer človeka umiri in sprosti. Kako blagodejno pomirja njihova beseda.

Leta sem že odtrgan od vsega, kar mi je pomagalo razumeti te ljudi, ki odraščajo z vsakim hrastom, hojo in celo lesko. Razumejo tiho šepetanje gozda, vedo, kje in kdaj lahko prisluhneš živahnemu poljšemu zboru. Samo ob njihovi, navadno redkobesedni razlagi boš dojel, zakaj so navezani na ta samosvoj svet gozdov, jas in skromnih polj. Lažje jih boš razumel, zakaj znova in znova, tudi ko jih delo ne sili, zahajajo v svoj svet, kjer se nemoteno spočijejo in predajajo le svojim mislim.

Morda bi ostal le lep spomin, če ne bi bil zjutraj po zadnjem lovskem obhodu deležen temeljitega pouka, ki ga ni v šolskih programih. Pred odhodom iz tabora je gospodar in gostitelj napovedal očiščevalno akcijo. Domačinom se je zdelo to samo po sebi umevno. Pobrli smo vse, kar ne spada v ta svet tišine in bi motilo oko ter duha. In glej, tudi to ni bilo dovolj! Izkopati smo morali dovolj globoko jamo, ki je pobrala visoko civilizirano embalažo, prazne konzervne in cigaretne škatle.

Ostal sem brez besed in zadreg sem moral prikrivati. Ali ni vse drugačna podoba gozdnih jas, ki jih zapuščamo meščani, ki vrhu tega samo gostujemo na njih! Kaj res postajamo tako vase zaverovani, da vidimo samo sebe, svoj čas in le lastne skrbi? Da, v majhnih rečeh smo že otopeli! Bomo tudi v večjih? Morda je v tem tudi vzrok, da ostaja za hordami motoriziranih nomadov ogabno nastlan občestni prostor?

Potrebno je torej spoznanje, da na smetiščih ni udobno živeti.

Pavle Mihevec

Za fazanom v smrt

Oktobrskega dne smo imeli skupni lov in se zbrali v revirju Dravci. Lovovodja je bil gospodar LD Leskovec tovariš Bedrač, po domače Hanzek. Okoli 11. ure smo obloveli prvi del lovišča in se kot običajno zbrali na Hanzekovi domačiji, kjer smo pomalicali in se odžejali s Hanzekovim sladkim jabolčnikom in vinom. Potem smo z lovom nadaljevali. Ena skupina naj bi se s čolnom prepeljala čez Dravo do otoka, druga naj bi ostala na obrežju. Vedeli smo, da se fazani ob pogonih zatekajo na otok. Lov je bil živahen, kakor si ga lovci lahko le želijo. Nato se je zgodilo, da je zadet fazan padel v reko. Mladi gonjač Zlatko steče za njim in zakorači v vodo. Najbližja lovca, Ribič in Babič mlajši, skušata z vpitjem in opozorili preprečiti Zlatkovo namero. Zlatko ju ne posluša, le še korak in pogoltno ga vrtinca nevarne Drave. Požrtvovalni Ribič ga skuša rešiti, a mu ne uspe. Lovci ukrepajo, si pomagajo s čolnom, vendar najdejo Zlatka nepozno. Zlatka ni več. Lovski mu blagor!

LD Leskovec – F. Modic

Grešno razmišljanje

Naj vas ne moti naslov, saj mu sledi bodljikavo besedičenje, ki mi bo naklonilo kvečjemu zamero!

Greh je odpravljen, zato bom pripisal besedi nov pomen. Naj bo to tisto skrunjenje, ki ga ne popravimo z opravičilom ali s kesanjem, celo z denarjem ne. Da ne bom preveč okolišil, naj takoj povem, da imam v mislih greh zoper naravo.

Ker imamo lovci precej z naravo opraviti, tudi brez greha nismo. Mislim na praznjenje lovišč, na kasnejše izgore na tujo krivdo. Grešniki so tisti, ki odobravajo prevelike odstrelne in oni, ki postrelje divjad, ki je v lovišču že pre malo številna.

Tudi pri takem grehu lahko iščemo izvor, če ga hočemo bolj poznati. Lovci, ki ne

razmišljajo o takem grehu, često obujajo spomine na stare čase, ko se je lahko lovilo in tudi kaj uplenilo. Verjetno je zato toliko divjelovskih spominov v Lovcu. Še podlistki in osmrtnice niso izvzete.

Srečni so bili lovci pred stoletji. Z veliko večšine in napora so s tedanjim orožjem lovili in slavili plen. Tudi pomenili so nekaj, saj so se ravnali po lovskih pravilih. Nekateri sodobniki so slišali nekaj o tem, pa so si zaželeli slave, ki naj bi nalikovala na nekdanje viteze. Seveda namesto meča in konja imajo avtomatko in limuzino.

Bralec naj mi oprost, da sem ga toliko časa motil, preden sem ga pripeljal do naglavnega greha, ki nastane, če je modernih viteзов preveč, da bi mati narava lahko sproti zacelila rane. In to še celo v teh težkih časih, ki so s kemijo in hrupom napolnili že hrib in dol. Lovci se branimo po svojih močeh obveznosti, ki nastajajo iz tega. Saj smo vendar ljudje in lov zabava. Kakšna pa je še sploh zabava, če je prehudo ovirana?

Čprav smo vsi za gojitveni odstrel, se še vedno častijo le trofejne kolajne. Na ta način namreč tudi lovci lahko postanemo junaki. Kakšen se mi celo zasmili, ko se tako peha za medaljo in še za čem, namesto da bi enostavno šel k medaljerju.

Mogoče bi moral sedaj opisati sveže pečnega viteza in njegove grehe. Morebiti bi bilo treba razčleniti veličino lovskega turizma, ki jo okuša snežniški jelen, kočevski medved ali gorenjski gams. Morda bi moral poklicati na pomoč psihoterapevta in sociologa, da sestavimo opravičilo za divjelovsko bolezen. Verjetno so pristojni za vsakega navedenih pojavov že načelno razpravljali in mogoče celo sprejeli kakšne resolucije. Menda je glavno, da ima vsak državljan pravico, da je toliko časa grešni lovec, kolikor časa se mu zljubi. Tudi če so vse trofeje lovske družine ocenjene z »rdečo«, ima drugo leto zopet potrjen celoten predlog za odstrel. Verjetno po načelu: za nami četudi sonce ne sije! Veličina

lovskega turizma je v tem, da z deviznim dohodkom pokrije plačo lovca in tajnice. Pri divjem lovcu je glavno, da je upravni odbor prepričan o neizvedljivosti dokaznega postopka.

Ker sem sam tudi lovec, moram v zagovor našeti tudi dobra dela. Na primer: naseeljujemo celo tujo divjad v naša lovišča, čeprav ne vemo, če bo obstala. Kakšno ljubeznivo tveganje za naše blagajne, kakšne težave pri uničevanju roparic, pa čeprav so nekatere zaščitene! In selekcija, ki smo jo prevzeli z ramen matere narave! Če na ta račun popokamo »ta lepe«, nič zato, saj smo zato opravili delovne ure v revirju! In ne navsezadnje, kako pomembno je ugotavljanje staleža. Zajec se je po zadnjih (ne)resničnih vesteh tako razplodil, da nas je že strah. Nekje drugje imajo iste težave z gamsi, ki so krivi, da srnjad nazaduje.

Ker nisem dohtar, lahko nasvetujem samo domača zdravila in telovadbo. Najprej bi vsem predpisal planinski čaj za doživljanje lepote neoskrunjene narave, do katerih je današnji potrošnik postal imun. Stezosledsko telovadbo predpisujem tistim, ki ne znajo loviti drugače kakor s pogoni. Trofejnim lovcem svetujem fotoaparata namesto puške, če pa še to ne zadošča, pa dodatno terapijo v Luna parku in TRIM.

Ivan Veber

Uredništvo objavlja četrtlo poročilo o krogli »Avčin – ABC«

V preteklem lovskem letu sem imel priložnost upleniti jelena in gamsa z novo ABC kroglo, katere nastanek in delovanje je profesor dr. F. Avčin opisal v zadnjih lanskoletnih številkah Lovca.

Njen učinek je res presenetljiv in vse lastnosti, ki jih je njen avtor opisal, je vsaj v mojem primeru mogoče v praksi do potankosti potrditi.

Jelena sem streljal na razdaljo ca. 150 m. Krogla je napravila izstopno rano premera 35 do 40 mm in povzro-

čila več ko meter dolg brizg krvi in pljučnega tkiva. Ker me je zanimal tudi učinek krogle, ki sem jo doslej uporabljal, sem z enake razdalje streljal še z DWM nabojem kalibra 7 × 64 in kroglo TIG 10,5 g, ki pa ni izstopila. Kasneje sem jo našel med rebri na strani, kjer bi morala izstopiti. Jelen je očiščen tehtal 135 kg.

Gamsa sem streljal 70 m daleč. Po mojih izkušnjah bi bil strel s TIG kroglo na tako razdaljo brutalen. Pri ABC izstrelku pa je bila izstrelna rana velika ca. 3 cm.

Zanimivo v obeh primerih je, da je bil strelni kanal z izstopne strani izredno čist in tudi pri gamsu brez sledi polomljenih reber in drobcev kosti. Pri jellenu pa sem lahko otipal povsem polkrožno odrezan del rebra.

Mogoče je drzno na osnovi le dveh uplenitev trditi, da je ABC krogla praktično idealna za lovske namene, vendar je bil v obeh primerih njen učinek tako tipičen, da taka trditev najbrž lahko vzdrži.

A. Žumer ml., dipl. ing.
LD Zelezniki

Moji trije prašiči

Pred 65 leti še v stari Avstriji, sem bil mlad gonjač; sedaj dopolnujem že 79. leto starosti. Gonjači smo se pred lovom zbrali pri sedaj že pokojnem lovskem čuvaju Dobrili – po domače pri

Mišku. Za celodneven pogon smo dobili po 1 krono in kos kruha. Obleko in čevlje smo pa raztrgali za 2 kroni, torej dober »zaslužek«. Uživali pa so tržaški lovci, večinoma grškega porekla. Naš primorski človek je bil presiromašen, da bi bil član take družbe.

Leta 1930 sem postal lovec, imel sem orožni list in puško. Lovišče sva imela skupaj s pokojnim Varijem Deklevo iz Podgrada. Tega leta so se v najinem lovišču prvič pojavili divji prašiči.

Po osvoboditvi, leta 1945, sem bil tajnik Občinske lovske zveze Hrpelje-Kozina. Sodeloval sem pri ustanovitvi lovskih družin v Brkinih, predvsem pa lovskih družin Štijač-Vrabče, Dekani in Rižana. Za usluge so me imenovali za častnega člana LD Videž-Kozina. Leta 1965 sem med Rodikom in Artvižem na Njivcah streljal na 3 divje prašiče. Eden je padel takoj in se zvalil v potok. Drugi je bil zadet v stegno in se je zatekel v sosednje lovišče. Lovca J. P. je drugi dan opazil sledove v snegu. Na pol mrtvega prašiča je obstreljeval, da je porabil vso municijo, nazadnje je na njem razbil še puško. Tretji prašič je ranjen zbežal v dolino in naletel na lovca, ki se ga je grozno ustrašil in hitro splezal na drevo, da »si je rešil življenje«.

Takoj po mojem streljanju je prišel k meni lovec J. K. Vprašal je, kje so prašiči. »Glej, tam v potoku eden leži!«

Goniču ukažeš, da sede, mu odpneš ovratnik in ukažeš, naj išče zajca, lisico
Foto V. R.

Začel je streljati nanj kakor nor; čeprav je bil prašič že mrtev. Nato si je zataknil za klobuk smrekovo vejico. Seveda, ko so ga zagledali drugi lovci, je moral vejico sneti in za kazen plačati nekaj štefanov vina.

V spomin na tri moje divje prašiče rastejo danes na Njivcah skupaj tri drevesa: smreka, ki predstavlja lovstvo in gozdarstvo; lipa – naše narodno drevo; borovec, ki predstavlja našega kmeta siromaka.

Leta 1971 je bil v C. Dobu lovski piknik, ki so ga priredile LD Videž-Kozina, Podgorje, Dekani in Rižana. Nad 300 ljudi je bilo na prireditvi, dve godbi, 200 litrov vina, kranjske klobase in razne druge dobrote. Ko se je vince razlezlo po žilah, se je vnelo petje, ples in sploh veselo razpoloženje. Izmed vseh sem bil jaz najstarejši. Godba je zaigrala in odredila solo ples zame in za mojo soplesalko Tonči iz Kopra, ki sem jo potem predlagal za lovsko miss. Navdušen je vzkipelo do vrhunca. Lepo bi bilo, če bi se lovci v bodoče še kdaj srečali na podobnem pikniku.

Ivan Benčič

Bili smo gostje LD Grad – Kuzma

Decembrska nedelja 1971 – lep dan po enotedenskem sneženju in dežju. Lovska družina Grad – Kuzma je določila prav to lepo nedeljo za večji lov, na katerega je povabila tudi goste iz sosednjih lovskih družin. Tudi nekateri člani LD Rogošovci smo bili deležni tega lova. Tako smo se v nedeljo zjutraj zbrali Fran, Tonček, Štefan in oba Viktorja ter odbrzeli z avtomobilom na prelepo Goričko do gostilne Klement pri Gradu. Starešina Karel, tajnik Miran in drugi lovci so nas nadvse prijazno sprejeli. Po kratkem razgovoru nas je starešina vse skupaj povabil, da gremo na zborna mesto v lovišče. Takoj zasedemo avtomobile in se zapeljemo v gričevnate Vidonce.

Potem nas je starešina pozval v lovski zbor in nas na

kratko seznanil o lovu: kaj, kako in kje bomo lovili, razporedil je domače lovce in nas goste, opozoril na previdnost z orožjem in želel vsem dober pogled. Potem smo strelci šli na stojišča, gonjači s psi in določeni lovci pa v pogon. Na znak z rogom se je lov začel. Pred nami so se takoj pojavili prvi zajci, preko nas so leteli fazani. Besedo so imele šibrenice. V prijetnem razpoloženju smo lovili do štirih popoldne, ko smo se ponovno zbrali v gostilni pri Klementu na zadnji pogon. Vsak lovec je lahko prišel do plena. Pri pozdravu lovini smo ugotovili, da nas je 22 lovcev uplenilo 55 kosov divjadi: 29 zajcev in 26 fazanov.

Tudi »zadnji pogon« je bil prijeten, saj smo si ob dobro potešenem želodcu iskreno nazdravili, pokramljali in se poveselili ob lovskih šegah in navadah. K dobremu razpoloženju je prispevala tudi Jožetova harmonika, ki jo je pridno raztegoval.

Hvala vam, tovariši iz LD Grad – Kuzma!

Lovci iz LD Rogošovci

Sadeži in semenje z rastlinskimi maščobami odlična zimska krma za divjad

Maščobe so dobavitelj moči živalskemu in človeškemu organizmu ter vsebujejo od vseh hraniv največjo gorivno vrednost. Te dajejo divjadi potrebne kalorije, da prežive zimski mráz. Zadnja leta je margarinška industrija preiskala številna semena glede vsebine maščob in v mnogih ugotovila velik odstotek rastlinskih olj, na primer: breskvine koščice 44 %, marelične 39 %, češpljeve in slivne 31 do 42 %, sladkih in kislih češenj pečke 20 do 30 %, jabolk 20 %, hrušk 30 %, kutin 12 %, seme vinske trte 6 do 20 %, paradiznika 25 %, tobaka 33 do 36 %, zimske lipe 28 %, jesena 26 %, jerebrike 22 %, ostrolistnega javora 19 %, gorskega javora 13 %, seme bora, smreke in jelke 25 do 30 %, šipka 8 %, jedrca leske 65 %, oreha 50 do

65 %. Precej olja imajo tudi kostanjevi sadeži. Za primerjavo: sončnično semenje vsebuje 45 do 50 % olja. Poleg olja pa imajo ti sadeži še druge dragocene, za življenje potrebne snovi.

Iz St. Hubertus, 2/1972
– M. Š.

Mladi pišejo

Na fazane

Bila je nedelja zjutraj. Z očetom sva se pripravila, vzela malico ter odšla. Na zbirališču je bilo že nekaj lovcev. Moj oče je bil lovovodja. Ukazal je lovski zbor. Nad dvajset lovcev in nekaj pripravnikov se je preden postavilo v vrsto. Oče je dal potrebna navodila in lov se je pričel. Prvi pogon je bil čez Grajski grič. Tu so razvaline starega gradu, poraščene z mahom in grmovjem. Levo in desno krilo je zaprlo pot bežečim fazanom. Odmevali so strelji, a ni padel noben fazan. Nekoliko je bil kriv tudi gozd nasproti, v katerem so bili nabiralci kostanja in gobarji. To je lovce oviralo pri streljanju. Lovili smo dalje do Limbuške grape. Rumeno listje nam je šumelo pod nogami. Tu je bil lov uspešnejši. Padli so prvi trije fazani, vsi lepo pisani.

Nekoliko slabe volje smo šli malicat v nedograjeno hišo nekega lovca. Tam smo se okrepčali z jedačo in pijačo. Nekateri pa so povedali tudi kako lovsko šalo. Najbolj mi je bila všeč tista, kako sta dva lovca streljala v zajca, napolnjenega s slamo. Po malici smo imeli na lovu več uspeha. Dopoldne in popoldne so lovci uplenili skupno 16 fazanov in 1 šojo, padlo pa je 95 strelov. Končno smo se zbrali na določenem kraju, kjer so lovci položili plen v vrsto, vsakega fazana na desno perut. Medtem ko so si lovci pripovedovali vsak svoje doživljanje na tem lovu, je

oče popisal prisotne lovce, kdo je streljal in število uplenjenih fazanov. Potem je ukazal zbor ob položeni lovini. Moj oče lovovodja se je navzočim v kratkem govoru zahvalil za sodelovanje na lovu. Potem je poveljeval pozdrav lovini. Vodja gonjačev, ki je stal ob očetu, je trikrat zatrobil na puškino cev. Lovci so stali mirno v vrsti s puškami na levih ramah. Ko je oče rekel »za lovski blagor«, so se lovci zahvalili »hvala!«. Tedaj so se tudi vsi odkrili. Tako so počastili mrtvo divjad in se ji zahvalili za lepo lovsko doživetje.

Danilo Babšek,
Limbuš

Fotoamater

V Bivaku 4

V soboto popoldne sva se peljala v Vrata. Žena me je opomnila, da sem pozabil doma fotoaparata. Nisem vedel, kaj naj storim. Naj se vrnem ali naj nadaljujem pot? Seveda se nisem vrnil, čeprav sem bil prepričan, da mi bo žal. Skoraj vedno je bilo tako, da so se mi nudili čudoviti prizori takrat, ko nisem imel svojega Zenita s seboj.

Ko sem kupoval fotoaparata, sem si nabavil tudi 135 mm teleobjektiv, da bom fotografiral divjad. Večkrat sem že šel na fotolov, vendar nisem dosegel posebnih uspehov. Srnjad izstopa ponavadi ob neprimernih svetlobnih pogojih, ptiči so premajhni itd. 135 mm teleobjektiv se mi ne zdi primeren za fotolov, pač pa je zelo prikladen za fotografiranje ljudi, zlasti otrok. Dober neposreden posnetek nastane kljub večji oddaljenosti.

Iz Vrat sva se dvignila k Bivaku 4 na višini 1980 m. Megle so se trgale, moje oko je iskalo. Tu sem se že večkrat srečal z gamsi. Tik snežišča, pod ostenjem Dolkove špice, sem opazil rahlo pre-

mikajočo se rjavo liso, gamsa.

Ob toplem čaju, ki mi ga je skuhal oskrbnik v bivaku, sem skozi okno nenehno pasel svojega gamsa, dokler se pri snežišču ni ulegel.

Oskrbnik bivaka Franjo Hladnik je takoj opazil, da se za gamse zanimam. Začel mi je pripovedovati, da gamse pogosto opazuje in dobro pozna njih navade. Rodil se je v Škofji Loki in je pravi ljubitelj narave. Velik del življenja je prebil v Zagrebu. Zdaj je upokojenec.

Zadnja leta živi samotarsko življenje. V poletnih mesecih, junija, julija, avgusta in septembra, biva na višini 2000 m. Oskrbuje bivač in hodi na krajše izlete. Fotografiranje mu je hobi. S svojo Praktico in 200 mm teleobjektivom »strelja« gamse in kozoroge. Na film jih je ujel že nič koliko. Na dan je privlekel črno-bele in barvne razglednice z gamsi in kozorogi. Na zalogi je imel le še šest vrst razglednic z gamsi; razglednice s kozorogi so mu pošle. Začel sem mu prigovarjati, naj te svoje posnetke pošlje na razstavo ali uredništvu Lovca. O tem ni hotel slišati.

Prosil sem ga, če smem to storiti jaz. Dovolil mi je. Franjo Hladnik v zadnjem času fotografira na barvni diafilm. Ne zanimajo ga več toliko gamsi posamezniki, ampak bolj skupine-kozarija. Zalezuje jih predvsem okrog Bivaka 4, na kozore pa hodi na Kriške pode.

Pozno jeseni se Franjo preseli na otok Mljet, kjer preživi zimo. Pripovedoval je o lepem narodnem parku na otoku...

Medtem se je rjava lisa pri snežišču dvignila, počasi prečkala melišče in izginila za robom. Ob soju sveče smo se še pogovarjali. Doživel sem spet klasičen planinski večer, ki se tako razlikuje od današnje »planinsko-turistične industrije«. Zaspal sem na nekoliko trdi blazini brez rjuh.

Zjutraj so se nama pridružili znanci. Pot nas je vodila na Škrlatico. Pred temnim ozadjem doline, nad prepadom na skali, osvetljeni z jutranjim soncem, se nam je nudil čudovit prizor. Zagledali smo

divjo kozo. Obračala se je, ko da nam namensko pozira. Približali smo se ji tako blizu, da bi bil moj 135 mm teleobjektiv več ko dovolj. Vnovič mi je postalo žal, da ga nisem imel s seboj. Gamsja koza se je razkazovala kot manekenka. Končno pa ji je bilo dovolj in v elegantnem koraku, rekel bi paradnem, je odšla.

Jožef Švagelj
Tomaj – Dutovlje

Lovska organizacija

Otvoritev lovske kočje LD Kanal na Srednjem

Že od nekdanj skrita želja vseh lovcev LD Kanal po lovski koči se je uresničila

22. julija letos, na slovenski Dan vstaje.

Lovska kočja je nastala iz opuščene karavle, ki jo je JLA odstopila lovski družini in stoji v neposredni bližini vasi Srednje, ob italijansko-jugoslovanski meji. Tu se že začenja Benečija in je najlepši predel lovišča te lovske družine.

Vas Srednje je bila med vojno požgana in še sedaj ni v celoti obnovljena. Pod vasjo stoji spomenik 23 par-

Oba posnetka F. Hladnik

tizanom, ki so padli v borbi s sovražnikom leta 1944. Tudi to je vzrok, da so člani LD sklenili karavlo preurediti v lovsko kočo. Zanimanje vaščanov za lovsko kočo ni bilo nič manjše, saj menijo, da bodo takó lovci večkrat v teh predelih kakor divji prašiči, ki delajo škodo na že tako bore obdelani zemlji. Mladina iz tega in sosednjih krajev se izseljuje v Kanal, Anhovo in drugam, doma pa ostajajo starejši ljudje, ki jim moči popuščajo za obdelavo večjih površin. Slovesnosti so se poleg drugih gostov udeležili tudi: predsednik LZS Rado Pehaček, predsednik skupščine občine Nova Gorica Rudi Šimac in podpredsednik ZLD Gorica Janko Petejan.

Po uvodnem pozdravu sta prevzela besedo Rado Pehaček in Janko Petejan. Dala sta priznanje LD za uspešno delo, govorila sta o slovenski vstaji, NOB, padlih partizanih, med katerimi so bili tudi lovci, ter o vlogi lovcev pri splošnem ljudskem odporu.

Slovesnosti pa se niso udeležili taborniki in člani ZB Kanal, čeprav so bili posebej povabljeni. Vsa dela, tj. notranja in zunanja popravila v koči ter ureditev okolice, so lovci opravili brezplačno. Pri tem gre posebna zahvala lovcem Komjancu, Loviščku in Klemenčiču. Na žalost se nekaj mlajših lovcev ni odzvalo na

delo, čeprav so pred dvema ali tremi leti v svojih prošnjah za sprejem v LD napisali, da bodo izpolnjevali vse naloge do lov. družine.

Po otvoritvi koč je bila lovstva tombola in prosta zabava.

Tone Oseli

LD Trojane-Ožbolt razvila prapor

Pred tremi leti ustanovljena LD je za Dan vstaje, v nedeljo 23. 7. t. l., slovesno razvila svoj lovski prapor. Slovesnosti se je udeležil tudi predsednik LZ Slovenije Rado Pehaček, ki je prapor razvil in ga izročil najstarejšemu lovcu v družini, 90-letnemu Ivanu Novaku. Le-ta je aktiven lovec v teh krajih že čez 65 let in je za svoje delo prejel že tudi odlikovanje.

Predsednik Pehaček je v svojem govoru nanizal vrsto nalog, ki stoje pred lovsko družino: gojitev divjadi, upravljanje z družbeno lastnino, vzgoja članov, splošni ljudski odpor itd.

Člani so se pred tribuno razporedili brez pušk in s tem simbolično izrazili, da lovca puška ni več edini in najnujnejši rekvizit. Družina je sklenila, da bo iztrebila streljaštvo in da streljačem ni mesta v njenih vrstah.

Na koncu slovesnosti se je starešina ing. J. Barlič za-

Predsednik LZ Idrija Bojan Križaj in referent za strelstvo Edi Bogataj sta po tekmovanju podelila pokal, diplome in strelske značke

hvalil vsem članom za požrtvovalno delo. Zahvalil se je tudi sekretarjema občinskih komitejev ZK in predsednikoma občin Domžale in Zagorje, ki so pripomogli, da je danes njihova LD urejena, da ima v upravljanju lepo hribsko lovišče, ki ga je potrebno le še obogatiti, čeprav že sedaj ni revno.

Dosedanje delo pa kaže, da je družina na najboljši poti, da postane vzorna.

Č. Z.

Med posamezniki so se najboljše uvrstili:

1. Ladislav Poljanec, LD Idrija, 88 krogov,
2. Franko Bernik, LD Jelenk, 81,
3. Rafael Carl, LD Jelenk, 77,
4. Ivan Jereb, LD Dole, 77.

Najboljše ekipe so bile:

1. LD Idrija, 298 krogov,
2. LD Jelenk, 289,
3. LD Dole, 285,
4. LD Javornik, 281.

Na tekmovanju je 59% nastopajočih skladno s pravilnikom osvojilo Strelske značke (2 zlati, 11 srebrnih, 13 bronastih). Izbrana je bila tudi ekipa, ki je zastopala Lovsko zvezo Idrija na republiškem prvenstvu.

Rudolf Franc

Strelstvo na Idrijskem

Strelstvo je šport, ki je tesno povezan z lovstvom. Zato je pred leti uprav. odbor LZ Idrija sklenil strelstvo poživiti. Začeli smo z vsakoletnim tekmovanjem ekip naše področne zveze na tarčo srnjaka z malokalibrsko puško.

Prva tekmovanja niso bila zanimiva, ker je bila samo ena ekipa dobra, vse druge pa razred za njo. Počasi pa so napredovale tudi druge in sedaj je borba za prvo mesto zelo ostra.

Letošnje prvenstvo LZ Idrija je bilo 18. junija pri lovski koči na Jelenku. Na strelišču, ki so ga odlično pripravili člani LD Jelenk, se je zbralo 44 strelcev. Tekmovanje pod vodstvom strelskega sodnika Pavla Jereba je potekalo hitro in brez zastojev.

LD Nanos na umetne golobe

V nedeljo, 13. 8. t. l., je priredila LD Nanos – Vipava uspešno strelsko tekmovanje na umetne golobe. Tekmovalo je skoraj vseh 55 članov LD. Organizacija je bila zelo dobra. Najboljše mesto je dosegel Jelko Žonta iz Ajdovščine, ki je zato prejel lep pokal v trajno last. Od slej bo ta LD izvedla takšno tekmovanje vsako leto.

F. H.

Predsednik LZS Rado Pehaček izroča prapor najstarejšemu članu LD Trojane-Ožbolt

Uvedba lovskih listov na Slovenskem

Zaradi poznavanja zgodovine lovskih kart prinašamo izvirno besedilo predpisa v slovenščini:

Razpis c. kr. poglavarstva za Kranjsko od 23. januarja 1852, s katerim se lovski listi s 1. dnem marca 1852 vpelejo.

Da se neopravičenemu lovu v okom pride, se začasno do tiste dobe, ko se bo nova postava zastran lova dala, tole zaukaže:

1. Vsaki, kateri se hoče z lovom ali jago pečati, mora pričevalo (lovski list) imeti, kterega sabo nosi, da se zamore z njim organom za občno varnost izkazati, če to želé.

2. Te lovske liste daje okrajno glavarstvo po sledečim obrazcu zastanj in nekolikovane.

3. Dati se morejo pa samo za tiste in na njih imé, kateri se pri okrajnem glavarstvu izkažejo, da imajo lovsko pravico, ali pa da so jo od tacih dobili, kateri imajo pravico za lov.

4. Lovski list velja samo za lovski okraj, ako pa okrajni oklenjena vlast enega samega, temuč županijska, pa velja za okolico županij ali županij, ktera lovski okraj obseže.

5. Vsak lovec je dolžan, organom za občno varnost, zlasti c. k. žandarmeriji kakor tudi osebju, katerim gre nadglednost lovstva, lovski list vselej pokazati, kadar

koli to želé. Če se kdo brani, ga pokazati, ali lovskega lista celo mima, se sme vsaki, kateri se v lovskim okraju z orožjem za streljati zasači, prijeti, njemu puško odvzeti, on pa k oblastnii peljati.

6. Po okolnostih in po iz njih izvirajočih naznačenjih zna zasačenec tudi obravnavi po občnih kazenskih postavah zapasti.

7. Če prestopnik tega zakupa pred politično oblastnijo pride, ga ima ta oblastnija zaslišati, in ako se sum lovskega hudodela ali tatvine zvir pokaže, kazenskosodnijski oblastniji izročiti, ozeroma naznaniti, da ž njim uredsko ravna, za to pa, da je opustil se z lovskim listom preskerbeti, po svoji oblasti s kaznijo od 1 do 5 gld konv. denarjih kaznovati.

8. Ta ukaz dobi s 1. dnem marca 1852 moč, in od tega dne se imajo vsi za lov opravičeni z omenjenimi lovsкими listi preskerbeti.

(Obrazec)

Lovski list

za (ime, priimek, stan, staniše posestnika lista), kateri ima pravico, v lovskem okraju (grašine, posestva, soseske ali sosesk) se z lovom pečati in za to puško nositi, in zavoljo tega navzoče poverjenje te pravice dobi.

C. k. okrajno glavarstvo... dne... 18...

(Podpis okrajnega glavarja ali njega namestujočega komisarja)

Besedilo sem posnel po izvinni knjigi:

»Deželni zakoni in ukazi deželnega poglavarstva oziroma deželne vlade od leta 1852 do leta 1879, veljavni za vojvodino Kranjsko, in katere je c. kr. žandarjem po § 24 poučnega navoda vedeti treba.«

Natisnila in založila Klein in Kovač, v Ljubljani 1880.

Priobčil Lojze Cafuta

Fonzi Vahčič

Jubilanti

Iz LD Lukovica

Jože Čokan, soustanovitelj naše LD, večletni član upravnega in nadzornega odbora, je 26. aprila 1972 praznoval svojo 60-letnico. Rojen je bil v Savinjski dolini. Preselil se je v Lukovico, kjer si je ustvaril svoj dom. Med vojno je aktivno sodeloval v NOB.

Franč Urankar in **Anton Šinkovec** pa sta 7. septembra 1972 praznovala vsak svojih 60 let. Oba sta bila rojena istega dne, skupaj sta hodila v šolo in se po vojni tudi oba vključila v lovske vrste.

Vsem trem iskreno čestitamo.

LD Lukovica – B. O.

Fonzi Vahčič je 14. 3. 1972 praznoval svojo 60-letnico. Že v rani mladosti se je kot velik ljubitelj narave vključil v lovske vrste. Jeseni leta 1945 je zbral okrog sebe lovce in ustanovili so lovsko družino, ki jo vodi kot starešina vse od ustanovitve. Vseskozi je tudi član upravnega odbora Lovske zveze Posavje – Krško. Kot pobudnik in sodelavec je tudi veliko pripomogel, da ima lovska družina danes lepo lovsko kočo.

Za nesebično in plodno delo v lovstvu in kinologiji je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, z redom II. stopnje ter s srebrnim in zlatim kinološkim znakom.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu želimo še mnogo

let zdravja in dober pogled ter da bi še mnogo let tako uspešno vodil našo LD k še večjim uspehom.

Člani LD Cerklje ob Krki

Janko Dolenc iz Nove vasi v Zireh je avgusta letos praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Življenjska pot ga je kot gradbenega strokovnjaka vodila skoraj po vseh jugoslovanskih republikah, kjer je projektiral ceste, med vojno pa doživel težka leta v ujetniškem taborišču. Kljub temu je ohranil ljubezen do prirode, do zelene bratovščine in lova.

Iskreno mu čestitamo in želimo še mnogo zdravih, prijetnih let.

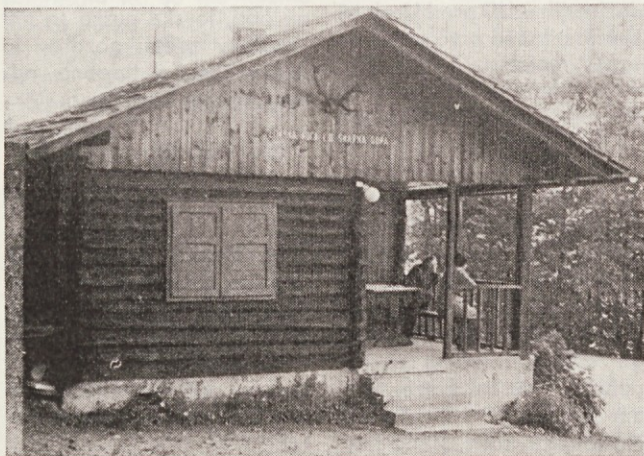
Člani LD Žiri

Anton Cvenkel, kmet in lovec iz Ljubnega na Gorenjskem, odlikovan z znakom za lovske zasluge ter predsednik nadzornega odbora LD Kovor, praznuje svojo 60-letnico. Že v rani mladosti mu je njegov oče, izobražen in napreden kmetovalec ter lovec, odkrival tajne narave in njenega živalstva. Jubilant ceni sleherno žival, še posebno psa, in spoštuje sočloveka. Zaradi svojega mirnega značaja, velike razgledanosti ter pripravljenosti pomagati v stiski človeku in divjadi, uživa med lovci in nelovci veliko spoštovanje. Dragi Tone, še mnogo let zdravja in – dober pogled!

Lovski tovariši

Lovska kočica LD Šmarna gora

Foto P. C.

V spomin

Jožetu Rantu

Tudi njega ne bo več, tako kot ni več Janeza Sajevica, Franceta Nosana, Bogdana Kurbusa, Janka Lavriča; vseh pet je odšlo v pol leta, za ta čas mnogo preveč slovesov! Ne prihajajo pa več tudi Andrej Flajs, Ivan Vičič in Ivan Zupan; osirotela je naša družba, vsak je po svoje dopolnjeval njeno podobo.

Zadnji je odšel univ. profesor dr. Jože Rant, ustanovitelj in dolgoletni predstojnik stomatološke klinike v Ljubljani, širom po Sloveniji pa znan tudi kot lovec in kinolog. Imel je vsa najvišja lovska in kinološka odlikovanja, bil je častni član lovskih družin Škofja Loka in Sorško polje ter Društva ljubiteljev ptičarjev, ki mu je podelilo tudi zlati znak DLP in zlati znak vodnik. Odlikovanja si je zaslužil z dolgoletnim delovanjem v lovskih in kinoloških organizacijah od Gorenjskega lovskega društva do Lovske zveze Slovenije in Društva ljubiteljev ptičarjev. Imel pa je tudi visoko državno odlikovanje, Orden zasluge za narod I. stopnje.

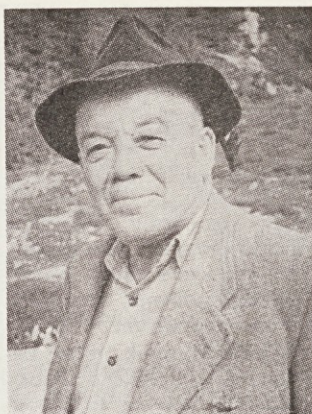
Svojo domovino je izredno, zavzeto ljubil. Ljubil je predvsem njene gore in

gozdove, spoštoval in cenil je njeno umetnost, bil je zbiralec njenih znamenitosti. Spoznaval pa jo je tudi kot lovec. Kako se je dajal z ruševcem! Tridesetkrat ali celo večkrat je šel nadenj, dokler ga ni ukanil, toda potem ga je zares poznal.

Kako mu jo je v Kokri zagodel jelen! Najel je gozdarje in tri dni so ga iskali, zaman iskali, čeprav je ležal blizu nastrela. Seveda pa ni bilo vedno tako, tudi drugače je bilo, uspešno, v Kamniških planinah, Karavankah, Julijcih, Prekmurju ali na Kočevskem, pa seveda tudi v njegovi Poljanski dolini; bil je dober lovec, njegove trofeje so visele tudi na svetovnih razstavah.

Pomembno je pokojnikovo sodelovanje v Lovcu, zanj je našel čas tudi ob svojem obsežnem strokovnem delu in pisanju. Tudi tu se ni dal ugnati. Da je spolno razmerje pri srnjadi 1:1 pravilno, ga nismo mogli prepričati; dobro, seveda, za lovca, ki vodi gosta, je trdil. Da bi šibkejši srnjak ne mogel zaploditi močnega potomstva? Tu so vendar geni, je vztrajal. Jože Rant je bil tudi pri pisanju tak kot vedno; veliko je dal, da se je, železničarjev sin, izobrazil; veliko je žrtvoval, da je njegovo življenje dalo tako lepe sadove.

Spoštljivo so se od dr. Jožeta Ranta, ko je letošnje čudno poletje spet zažarelo v polni vročini (26. junija), poslovili številni govorniki in množica ljudi, ki mu je bila za vse, kar ji je dal, hvaležna. S spo-

Prof. dr. Jože Rant

Franc Kordiš

štovanjem obujamo spomin na vzravnane prijatelja in lovskega tovariša tudi mi. Toda, spoštovana Usoda, ne sedi v kratkem spet k naši mizi!

Lovsko omizje
v Ljubljani

Akad. kipar prof. Janez Sajevic je umrl sredi junija letos v svojem 81. letu. Njegovo prvo lovišče je bila okolica Stare vasi pri Postojni, kjer je bil doma. Nato je lovil v okolici Celja in Ljubljane, nazadnje je bil član LD Brezovica. Posebno je treba omeniti njegovo kiparsko delo v našem Zlatorogu, merjaščeva glava je imenitna, pa tudi njegovo sodelovanje pri umetniški okrasitvi vrtnih ute na Brionih, zanjo je oblikoval vrsto živalskih motivov. Pa tudi tole: kot krepak Notranjec je upodobljen kot kosec na Luegerjevem spomeniku na Dunaju. Žal ne bomo več slišali njegovega pripovedovanja o doživetjih v Ufi pred Uralom, kjer je bil med prvo svetovno vojno ujetnik.

Janezovi prijatelji

Jože Meglič

Vinko Strgar

Kot zaveden Slovenec, sin kmečkih staršev iz Gor. Poljan, se je takoj ob izbruhu vojne leta 1941 vključil v NOB in se vse do konca boril za zmago. Bil je nosilec partizanske spomenice 1941. Kot aktivni oficir je služil v JLA do leta 1949, nato je bil v gozdarski službi, nazadnje do upokojitve revirni vodja gozdnega obrata Snežnik v Starem trgu.

Ob vstopu v gozdarsko službo je postal takoj tudi aktiven član lovske družine, ki je bila v začetku svojega razvoja in potrebna dobrega vodstva. Rojen sredi obširnih gozdov je bil že v rani mladosti ljubitelj divjadi, zato je z največjim veseljem deloval v lovski organizaciji. Pod njegovim vodstvom sta v pičlih 4 letih zrasli dve lovski koči in dve krmišči za jelenjad. Za svoje vzorno delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom za zasluge, redom II. in I. stopnje.

Ogromna množica lovcev, znancev in prijateljev ga je pospremila na njegovi zadnji poti, lovske puške so mu jeknile v zadnji pozdrav in lovski rog je turobno odmeval proti Racni gori.

LD Igavas – Z. D.

Franc Kordiš-Jure, član LD Igavas, je nepričakovano preminil 27. 4. 1972, v 60. letu starosti. Bil je 14 let predsednik LD Igavas, član upravnega odbora okrajne in republiške lovske zveze, raznih komisij pri Lovski zvezi Notranjske itd.

Jože Meglič, kmet, gozdar in lovec iz Loma nad Tržičem, je umrl 26. 7. 1972 v 73. letu starosti. Bil je 50 let v lovskih vrstah, ustanovni član in več let v upravnem ter nadzornem odboru LD Tržič.

Lovska kinologija

Zaradi naprednih idej ga je gestapo leta 1942 aretiral in poslal v zloglasni nemški taborišči Dachau in Mauthausen. Nemci so izselili tudi njegovo družino, sina Tončka – starega 17 let – pa ustrelili kot talca.

Po triletnem trpljenju se je po vojni izčrpan vrnil domov ter obnovil oropani in opustošeni dom. Vrsto let je tudi deloval v raznih gospodarskih in političnih organizacijah.

Ko se je poletno sonce nagibalo k zatonu in pozlatilo vrhove Konjščice, Javornika, Storžiča in Tolstega vrha, so ga sorodniki, prijatelji in lovski tovariši v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Dragi Jože, naj Ti bo lahka gorenjska zemlja, ki si jo tako ljubil!

Tržiški lovci

Vinko Strgar, dolgoletni član in častni član LD Nomenj, nas je julija letos v 82. letu življenja za vedno zapustil. Pol stoletja je vztrajno gojil divjad in mnogo žrtvoval za NOB. Dobrega tovariša in pravičnega lovca bomo ohranili v dobrem spominu. Zglednemu lovskemu tovarišu naj bo spokojen večni počitek!

Lovci LD Nomenj

Alojza Kapuna iz Pokoš pri Zg. Polskavi smo 21. 6. 1972 položili k večnemu počitku. Srce mu je prenehalo biti ob prometni nesreči, prav na njegov 46. rojstni dan. Zglednega lovca, iskrenega lovskega tovariša in prijatelja ter tajnika naše LD bomo težko pogrešali. Ko so mu jeknile lovške puške in zadonel lovski rog v poslednji pozdrav, so mu številni lovci spustili zelene vejice v njegov pregrabi grob.

LD Polskava

Anton Jazbec, čez petdeset let v lovskih vrstah, soustanovitelj in častni član naše LD, je preminil 29. 8. 1972, star 74 let. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

LD Sevnica

Republiška tekma psov vseh pasem po krvnem sledu za pokal DLP, pod pokroviteljstvom LD Jezero-Komen, 22. oktobra 1972

Vodnike in lastnike psov ter lovske družine vabimo, da prijavijo pse na tekmovanje najkasneje do 15. oktobra t. l. na naslov: Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Puharjeva 3, 61000 Ljubljana.

Zborna mesto vodnikov je ob 8. uri v Komnu v delavski menzi podjetja »Aluminij«. Pot v Komen vodi s postojnske strani prek Sežane na Štanjel (cesta Sežana-Nova Gorica) in od Štanjela v Komen. Enako z goriške strani na Štanjel ter od tu v Komen.

Zaradi pomembnosti te kinološke prireditve pričakujemo s strani lovcev, tako vodnikov kot gledalcev, vsestransko zanimanje in udeležbo.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani

Napake na krvnem sledu

Želim prikazati prepogoste napake pri delu na krvnem sledu. Teh nisem prepisal iz kake strokovne knjige ali časopisa, temveč jih opazujem v praksi na raznih tekmah, tečajih pa tudi pri praktičnem delu na krvnem sledu.

Te vrstice pa niso namenjene vodnikom z obširno prakso in bogatimi izkušnjami. Mnogo gospodarjev lovskih psov pa je še vedno premalo veščih v šolanju svojih četveronogih pomočnikov.

Omejil bi se izključno le na krvni sled, kajti delo po krvnem sledu mora obvladati vsak pes, brez ozira na pasmo.

Prva, morda že prirojena napaka je, da je vodnik že pred pričetkom dela ves živčen in razburjen. Tako stanje se neverjetno močno pre-

nese tudi na psa. V svoji živčnosti se vodnik kaj lahko spozabi, da začne nad psom kričati, ali ga celo tepsti, če ne gre vse gladko. S to napako pa že vnaprej vse pokvarimo. Samo z mirnim in razumnim začetkom nam bo uspeh zagotovljen. Kajti, kakor hitro je pes oprčen na dolg sledni jermen, je pes pravzaprav vodnik, njegov gospodar pa vodeni. Od tu naprej ima pes glavno bese-do.

Druga prav tako pogosta napaka je, da mnogi vodniki mislijo, če držijo psa kolikor mogoče na kratkem jermenu, tembolj gotovo ga bodo pripeljali do uspeha. To pa je samo domišljija, resnica je prav nasprotna. Čim daljši je sledni jermen, tem lažje dela pes po sledu. Pes potrebuje pri tem gotovo samostojnost. To ima le, če je vsaj 6 metrov oddaljen od svojega vodnika. Zelo velik pogrešek je tudi, če vodnik v skokih drvi za psom že od nastrela. To napako posebno pogosto opazamo pri delu z visokonogimi psi. Pes naj izdeluje sled strumno, ne prenašlo. Prenagel pes prav lahko na prvi kljuki izgubi sled in drvi s svojim vodnikom v prazno. Pri taki tekmi s psom pa vodnik tudi ne najde na sledu krvi, ne drugih strelnih znakov, da ne ve, če je sploh na pravem sledu. Prav tako je narobe, če psa pri delu oviramo s tem, da ga s pretesno zapetim ovratnikom z vso silo davimo. Krona je delo s slednim jermenom. Na žalost še vedno dosti vodnikov tega ne upošteva. Neredko

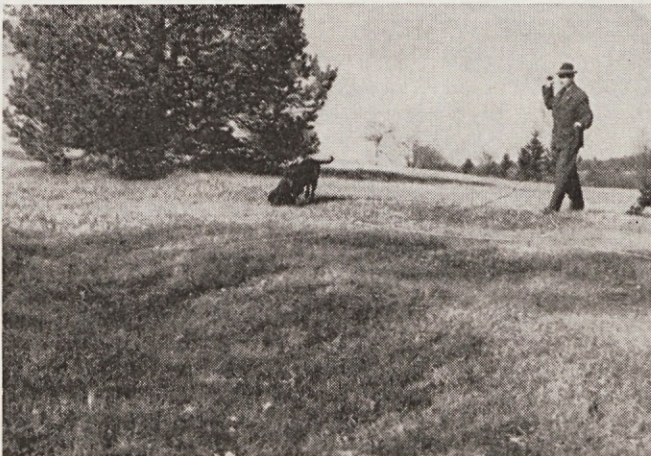
se dogaja, da se že na nastrelu potegne psu ovratnik čez glavo in »išči«. To pa ni več delo po krvnem sledu, temveč prosto iskanje. To se dogaja največ iz malomarnosti, ali pa tudi iz lenobe. Kajti lažje je sedeti na štoru in počakati, da se pes vrne po nas, pa četudi nič ne najde, kakor pa viseti morda kilometre daleč na jermenu. Psa smemo le tedaj sprčiti, če se je ranjena divjad pred nami dvignila in zbežala. Izjemno tudi pri streljih v nogo, ali če je krogla oplazila hrbtenico. Mladega, še neizkušenega psa pa tudi v takem primeru ni priporočljivo izpuščati že kar na nastrelu. Če storimo to večkrat, prav lahko pokvarimo psa, da nam potem na slednem jermenu ne bo več hotel delati.

Kajti tudi pes raje prosto išče, kot pa vleče skozi grmovje na jermenu svojega gospodarja. Velika napaka bi tudi bila, če bi se spozabili in psa pri delu na krvnem sledu zaradi nepravilnega obnašanja kaznovali. Pes ni kriv, če ga vodnik ni že prej izšolal v vodljivosti in poslušnosti. Tak postopek bi prav gotovo imel najslabše posledice za celotno delo.

Nanizal sem le nekaj glavnih napak, ki niso redke. Vse to pa se dela največ iz nevednosti. Zato bo še nadaljnje šolanje vodnikov prav tako potrebno kot šolanje psov samih. Te razmere so povsod precej enake. Ne manjka namreč dobrega pasjega materiala, manjka pa sposobnih vodnikov. Temu je ne-

Vaja za republiško tekmo v Komnu

Foto VI. Pleničar

Žimavci z vodniki

Foto C. Pogačar

malo kriva vedno večja motorizacija. Ko je lovec še hodil peš, ga je spremljal njegov pes. Danes se vozi z motornim vozilom, pes pa ostaja doma v obori ali celo na verigi, kar je še mnogo slabše. Nobena stvar ni za vse dobra!

Franc Eržen,
Železna Kapla, Avstrija

Ustanovitev Društva ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev

Ljubitelji ptičarjev žimavcev, resavcev, grifonov in pudelpoentrov so 20. 7. 1972 ustanovili v Ljubljani Društvo ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev. Nekaj nalog iz pravil društva:

Namen društva je zlasti:

- skrbeti za uvajanje čiste pasme;
- pospeševati rejo, vzgojo in uporabnostne sposobnosti ostrodlakih pasem ptičarjev (žimavcev, resavcev, grifonov, pudelpoentrov) za lov, šport in narodno obrambo;
- skrbeti za uvoz plemenjstva;

Mladi brak-jazbečarji

Foto G. Omerza

– uvesti enotne kriterije za ocenjevanje zunanosti in naravnih zasnov na preizkušnjah ter predmetov na tekmovanjih;

– pomagati članstvu pri nabavi ustrezne opreme in literature;

– opravljati še vse druge naloge, ki jih sprejme društvo. Član društva je lahko vsak polnoleten občan, zlasti pa ljubitelji teh psov.

Pravne osebe so lahko podporni člani.

Društvo je član Kinološke zveze Slovenije in se lahko včlani v sorodno mednarodno društvo.

Društvo deluje na območjih lovskih bazenov SR Slovenije, predvsem naj organizira in poveže vse rejce psov navedenih ostrodlakih pasem in uveljavi zlasti pasmo žimavcev tudi pri nas.

Že je minilo 50 let, odkar je bila prijavljena in zaščitena psarna Krimška za resaste ptičarje, in odkar so bili na prvi mednarodni razstavi psov v Ljubljani ocenjeni psi ostrodlakih pasem. Leta 1913 je bila prva mednarodno priznana uporabnostna tekma ptičarjev, tedaj imenovanih »fermačev«, med njimi so bili tudi Korthalsovi bradači – grifoni.

V tekmi vzrediti čim uporabnejšega psa je bilo 11. maja 1902 ustanovljeno v Nemčiji Društvo nemških žimavcev (Deutsch – Drahthaar – Verein), ki si je zastavilo zelo težko nalogo. Predvsem podarjajo, da je lovec brez uporabnega psa komaj pol lovca in je zato nujno iz grifona, resavca, pudelpoentra in še drugih vrst vzgojiti pasmo, ki se bo najbolj približala zahtevam po vsestransko uporabnem psu ptičarju.

Naše društvo želi z aktivnim sodelovanjem vseh ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev tudi pri nas doseči uveljavitev tega uporabnega psa. Vabimo lastnike in vse druge ljubitelje ostrodlakih pasem, da pristopijo k našemu društvu. Prijave zbira Jože Kunc, Kotnikova 15, 61000 Ljubljana. Društvo tudi vabi vse kinološke referente področnih lovskih zvez in lovskih družin, da pomagajo pri delu in razvoju DLOP – Društva ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev.

Ciril Pogačar

Preizkušnja naravne zasnove in pregled psov jamarjev v Postojni, 25. 6. 1972

Ob napovedani uri smo najprej ocenili zunanost psov. Lovske terierje je telesno ocenil sodnik Franc Friškovec iz Celja, delo v rovu pa podpisani.

Na ocenjevanje zunanosti je bilo privedenih 6 lov. terierjev, 3 psice, 3 psi:

Arap Poliški, RMLT 3267, dobro/prav dobro;

Azor, RMLT 3317, nezadostno/prav dobro;

Cveto, RMLT 3287, nezadostno/dobro.

Ara, RMLT 3391, prav dobro/odlično;

Roja, RMLT 3031, dobro/dobro;

Ciba, RMLT 3490, dobro/prav dobro.

Za Azorja in Cveta je bila izdana zrejna prepoved.

Resaste jazbečarje sem telesno ocenil podpisani, ker psi izvirajo iz vzreje Franca Friškovca in jih zato ni smel oceniti:

Bayer, RMJri 416, dobro;
Bili, RMJri 417, dobro;
Cekin, RMJri 463, dobro.

Preizkušnja naravne zasnove je bila le v rovu. Na voljo je bil star jazbec.

Ker je rov v peščinem terenu, jazbeca niso spustili v kotel po rovu, temveč so ga kar deli v kotel, ob vhodu v rov pa položili nekaj jazbečeve dlake. To je psom, ki so jih vodniki učili, zadoščalo, da so prijeli sled, medtem ko psi, s katerimi se vodniki ne bavijo, sledu niso prijeli.

Na preizkušnjo je bilo privedenih 11 psov: 7 lov. terierjev, 3 res. jazbečarji.

Od lovskih terierjev so pozitivno opravili preizkušnjo le 1 pes in 4 psice, 1 pes in 1 psica pa nista dosegla predpisanega števila točk:

Arap, RMLT 3267, 47 točk, III. oc.;

Azor, RMLT 3317, 0 točk, brez ocene;

Ara, RMLT 3391, 60 točk, II. oc.;

Roja, RMLT 3287, 60 točk, II. oc.;

Ciba, RMLT 3490, 48 točk, III. oc.;

Cvetka, JRLT 5578, 54 točk, II. oc.;

Drina, RMLT 3326, 37 točk, premalo za oceno.

Od res. jazbečarjev sta 2 dosegla pozitivno oceno, 1 pes pa ni pokazal nobenega zanimanja za jazbeca v rovu.

Cekin, RMJri 463, 57 točk, II. oc.;

Bayer, RMJri 416, 51 točk, III. oc.;

Bili, RMJri 417, brez točk in ocene.

Vse jamarje – lov. terierje in jazbečarje, ki so v rovu dosegli dovolj točk za oceno, morajo vodniki privedi še k preizkušnji na planem. Dokler ne opravijo še te, preizkušnja v rovu še nima veljave in psov za zrejo še ne smejo uporabljati.

Jurij Verovšek,
kinol. sodnik

Prijavljena in zaščitena psarna

»Podgrmatska« za jamarje, lastnik Janez Matičič, Planina 80 a pri Rakeku.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno prestali preizkušnjo.

Resasti foksterierji:

Pery, JRFos 1422 – Senta (Era), JRFos 1423, leglo 20. 9. Rejec Alojz Ribič, Cerkniška 11, 61000 Ljubljana.

Blef, JRFos 1417 – Sela (Meda), JRFos 1415, leglo 15. 10. 1972. Rejec Jože Povše, Vreškovo 32, 61420 Trbovlje.

Koker španjeli:

Alli (Aro), JRŠK 1328 – Agica, JRŠK 1305, leglo 12. 10. Rejec Jože Turk, Tovarniška 3, 68270 Krško.

Špringer španjeli:

Mungo v. Schloss Schleissheim, JRŠŠ 133 – Asta, JRŠŠ 151, leglo 24. 9. Rejec Franc Bračič, Videm 4, 62284 Videm pri Ptujju.

Lovsko izrazoslovje

Divji zajec

Pri nas živita dve vrsti divjega zajca: poljski zajec (ali točneje evropski poljski zajec, *Lepus europaeus*) in planinski zajec (*Lepus timidus*). Na nekaterih jugoslovanskih otokih živi tudi divji kunec (*Oryctolagus cuniculus*); v Sloveniji ga ni.

Zajče zobe sekalce imenujemo glodače (glodač-a). Zajci imajo po 6 glodačev (zgoraj 4, spodaj 2), pravi glodavci, kakor verica in svizec, pa po 4 (zgoraj 2, spodaj 2).

Samica je zajka ali zajklja; ta povrže (povreči) kosmate mladiče – zajčke, ki že tudi vidijo. Zajklja se goni (goniti se) že konec januarja in tedaj so na snegu sledovi krvavega seča ali krvave scalnice. Tedaj se zajci že tudi pari (pariti se).

Zajklja poljskega zajca nosi ali je breja 42 dni, planinskega okrog 50 dni in kunca 28 dni. Mladič, poležen v marcu, je marčev zajček.

Lož je zajče ležišče. Zajec se dvigne (dvigniti se) iz loža ali z loža. Lovec vidi zajca na ložu ali v ložu, lovec in pes zajca dvigneta, ko ga prepodita z loža.

Koža z (zimsko) dlako, predvsem zveri, je kožuh, ustrojen kožuh je pa krzno. Kožuh pa imajo tudi nekatere druge živali (zajec, zimski gams, zimska srna itd.). Zajca deremo, oderemo na meh. Meh je zaj-

čji kožuh (pa tudi drugih živali), ki po trebuhu in prsih ni prerezan.

Ker je zajča noga povsem porasla z dlako, je tudi šapa (šapica), ali taca (tačica).

Planinski zajec se prebarva, dvakrat na leto menja dlako (aprila in oktobra). Poleti je sivkasto rjav, pozimi snežno bel, le konici uhljev sta črni.

V lovskem žargonu pravimo majhnemu zajcu »rokavica«, in če se zajec postavi na zadnji nogi, da »naredi možica« ali »postavi možica«. Zajec z vzboklino nad zapestjem sprednje noge (Strohovo znamenje) je mlad zajec, poležen v istem letu.

Zajec veka (vekati) ali večji (večati). Lovec ga oponaša s piščalko – z večalom.

Žival hodi, koraka, kadar prestavlja vsako okončino zase. Zajec se vedno premika v skoku, skače. Drnec je zmeren tek. Hiter tek je beg ali dir. (Velja tudi za druge živali!) Če se zajec (med tekom ali v ložu) stisne k tlom z uhlji po hrbtu – se pritisne (pritisniti se).

Zajčji iztrebki so bobki. Odtis ene, dveh, treh, štirih zajčevih nog ali niz odtisov na zajčevi poti je zajčev sled (nega zajca!), a zajčji sled splošno. Niz njegovih odtisov imenujemo tudi tir. (Velja tudi za druge živali.)

Zajčar je: pes, ki s posebno vnamo išče oz. goni zajca; ali lovec, ki uspešno lovi zajce; ali šibra (množ. zajčarji), primerna za streljanje na zajca.

C. F.

Nemški kdl. ptičarji:

Bilj, JRPki 7004 – Breda Biljanska, JRPkd 4985, leglo 8. 8. Rejec Istvan Frančeškin, Vrtojba 223, 65290, Šempeter pri Gorici.

Boj Hrašenski, JRPki 7194 – Bistra, JRPkd 4233, leglo 3. 9. Rejec Franc Viendorfer, Dragotinci 28, 69244 Videm ob Ščavnici.

Lovski terierji:

Dingo, JRLT 5660 – Bara Noršinska, JRLT 5732, leglo 8. 9. Rejec Dominik Obersnel, Cankarjeva 21, 62000 Maribor.

Ado, JRLT 5793 – Besa, JRLT 5668, leglo 3. 9. Rejec Ernest Urana, Log 10, 61430 Hrastnik.

Arči Poliški, JRLT 5741 – Bora Sebeborska, JRM 3527, leglo 14. 8. Rejec Franc Kurent, Jelovikova 5 g, 61000 Ljubljana.

Don Pobreški, JRLT 3544 – Diva Kovaška, JRLT 5558, leglo 30. 8. Rejec Maks Kolar, Kovača vas 76, 62310 Slovenska Bistrica.

Brak-jazbečariji:

Bari, JRBj 3282 – Bika Rakovniška, JRBj 3177, leglo 19. 10. Rejec Milan Suša, LD Artiče, 68253 Artiče.

As, JRBj 3136 – Čedna Ortneška, JRBj 3032, leglo 15. 10. Rejec Franc Prijatelj, Vel. Poljane 20, 61316 Ortnek.

Kdl. istrski goniči:

Bor, JRGki 7232 – Bistra, JRGki 7222, leglo 29. 8. 1972. Rejec Janez Markelj, Ljubno 19, 64244 Podnart.

Lisko, JRGki 5818 – Bela, JRGki 5821, leglo 10. 8. Rejec Peter Rupnik, Zadlog št. 41, 65274 Črni vrh nad Idrijo.

Ado, JRGki 6964 – Ada, JRGki 7355, leglo 22. 9. Rejec Zdravko Verčič, Šentvid pri Stični 130, 61296 Šentvid pri Stični.

Dali, JRPki 7042 – Dida, JRPki, leglo 14. 7. Rejec Marko Hvala, Brunov drevored 14, 65220 Tolmin.

Resasti istr. goniči:

Atoš, JRGri 1171 – Bojka, JRGri 2001, leglo 2. 11. Rejec Janez Gabrijelčič, Gorenje polje 78, 65210 Anhovo.

Barčo, JRGri 1463 – Bara, JRGri 1497, leglo 12. 10. Rejec Aldo Sedej, Srebrničeva 47, 65280 Idrija.

Posavski goniči:

Rif, JRGp 10032 – Čujka, JRGp 10012, leglo 17. 9. Rejec Jože Pajk, M. Češnjice 15, 61296 Šentvid pri Stični.

Kinološka zveza Slovenije

Novi sodniški pripravniki

Za ocenjevanje zunanosti dalmatincev, Jelka Simčič-Kremesec, Ljubljana, Korytkova 32.

Za ocenjevanje zunanosti in dela službenih psov:

Staša Markič, Ljubljana, Trg MDB št. 12 in

Dušan Keluc, Ljubljana, Medvedova ulica.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Kroparji od nekdanj vneti ptičarji

Ko je leta 1945 prišel v Kropro za župnika Janko Klun, so Kroparji rekli:

»To pa ni samo kljun, ampak cel tič.«

Ampak drugi je manjši

Pred nekako petimi leti je v Škofji Loki za župnikom Golobom nastopil službo župnik Kos, ki se je predstavil: »Je en ptič odšel, je drug ptič prišel...«

Razlika

Nedeljski lovec se vrača slabe volje domov.

»Nisi nič ustrelil?« ga vpraša prijatelj, po poklicu zdravnik.

Lovca mu ne ostane dolžan: »Kaj hočeš, zajci pač niso tako mirni kakor pacienti!«

T. P.

Ljubezen

»Ali veste, kako se ljubijo ježi?«

»Zelo, zelo previdno!«

T. P.

Če ni direktorja

Direktor zoološkega vrta je na službenem potovanju dobil sporočilo: »Novi medved se nikakor ne more privaditi. Čepi v kotu kletke in noče jesti. Gotovo pogreša družbo svojega vrstnika. Za zdaj ne bomo ničesar ukrenili, temveč bomo počakali na vašo vrnitev.«

T. P.

»Dober pogled«

»Sijajno ste streljali. Videl sem, kako je letelo perje.«
»Perje? Saj sem vendar na zajca meril!«

T. P.

Jaga – rit naga

Mož prinese z lova fazana. »Ali si ga ustrelil ali kupil?«
»Oboje, ženka, ustrelil in kupil.«

»Kako, tega pa ne razumem!«

»Da, da, ženka, ali ne veš, da mora lovec po sedanjih pravilih vse, kar iz lovišča vzame, tudi plačati. Z izkupičkom za uplenjeno divjad pa lovska družina plačuje lovskega čuvaja, nabavlja hrano za krmljenje in živo divjad. Upam, da zdaj razumeš, kako je s tem, ustrelil kupil.«

»Aha, zdaj se mi je posvetilo, zato torej: jaga – rit naga!«

L. Z.

LOVSKO OROŽJE

ZASTAVA

120 LET TRADICIJE

LOVCI IZKORISTITE
PLAČILO
NA OBROKE IN...

SEZONSKI
POPUST
10%

CENE S POPUSTOM -

lovske puške ZASTAVA :

M-64	cal. 1.16	Din 1.246,50
M-70	" 1.12	" 1.386.-
M-70	" 16	" 1.386.-
M-70	" 12 de luxe	" 3.546.-
M-70	" 16 de luxe	" 3.546.-
M-70	" 16 Expro	" 2.520.-

lovske karabinke ZASTAVA :

LKK 7x57 M-67	z dvojnim sprožilcem	Din 1.089.-
LKK 8x57 M-70	" enojnim	" 1.557.-
LKK 8x57 M-70	" dvojnim	" 1.588,50

samokresi ZASTAVA M-70 cal. 7.65 Din 1.046,50

OBIŠČITE NAS na Slov.lovski RAZSTAVI v Mariboru od 7. - 15.10.72!

slovenija avto - LJUBLJANA, Celovška 150, tel. 57 351

Kot sestavni del
Slovenske lovske razstave
Maribor 1972
je izšla tretja knjiga
Zlatorogove knjižnice

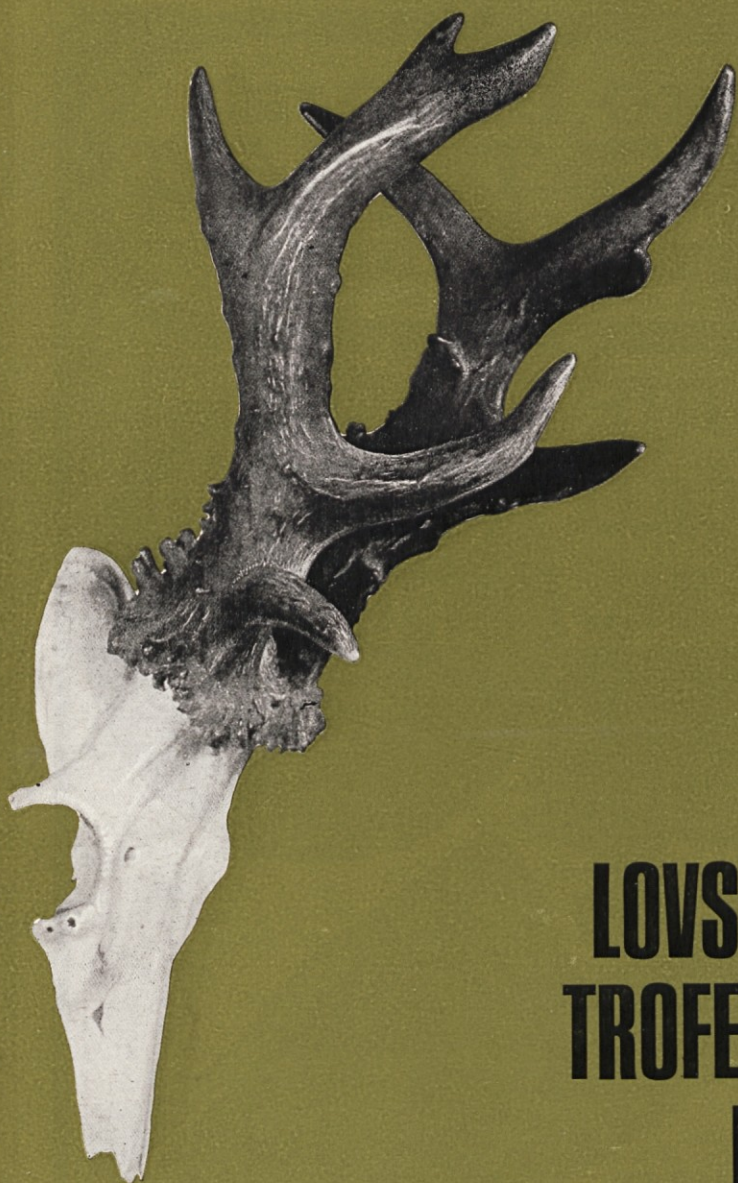
Lovske trofeje na Slovenskem

Poudarjamo: ne gre za navaden
razstavni katalog,
ampak za zajetno, lepo vezano,
živahno pripravljeno knjigo,
vso v dveh barvah,
s številnimi črno-belimi slikami
in z veliko štiribarvnimi.

V njej niso samo tablice
z najboljšimi trofejami
na Slovenskem v 20. stoletju,
pač pa tudi:
natančna navodila
za ocenjevanje trofej,
bogati opis lovskih razmer
nekoč na Slovenskem,
podrobni orisi divjadi pri nas,
razmišljanja o kultu trofeje
od prazgodovine do danes,
privlačna razčlemba
o izvoru pravljice o Zlatorogu,
in podobno.

Vsi naročniki
na Zlatorogovo knjižnico
bodo knjigo prejeli
(po proizvodni ceni) prek pošte,
drugi pa (po nekaj višji ceni)
na razstavi v Mariboru
ali pri Lovski zvezi Slovenije.

Nečlani Zlatorogove knjižnice,
pohitite – tudi te knjige
bo kmalu zmanjkalo!

LOVSKE TROFEJE NA SLOVENSKEM

**Slovenska lovska razstava Maribor 1972
bo navdušila vsakogar, zato naj ne bo
slovenskega lovca, ki si je ne bi ogledal!**